

OSLO SENTERPARTI LOKALVALGSPROGRAM

2023-2027

Senterpartiet
Oslo

Nær folk i hele Oslo

INNHold

Dette er Senterpartiet	3
Vårt Oslo	4
1 Gode lokalmiljø og mer makt til bydelene	6
2 Byutvikling med folk i sentrum	8
3 Inkludering og integrering	12
4 Trygghet og beredskap	15
5 Kultur, idrett, frivillighet og trossamfunn	17
6 Helse	22
7 Sosial	29
8 En god by å bli eldre i	32
9 Barnehage, skole og AKS	34
10 Arbeid og næringsutvikling	38
11 Klima og miljø – et grønnere Oslo	42
12 Samferdsel – grønn mobilitet for alle	44
13 Kjønn- og seksualitetsmangfold	49

OSLO SENTERPARTI

Adresse: Akersgata 51, 0180 Oslo

Epost: oslo@sp.no

Tlf: 23 69 01 00

facebook.com/OsloSenterparti

instagram/oslosenterparti

DETTE ER SENTERPARTIET

Senterpartiet er et grønt alternativ som vil samarbeide i samspill med miljøbevegelsen, fagbevegelsen og andre folkelige bevegelser. Vi er ideologisk forankret i troen på det frie, myndige mennesket, folkestyret og solidaritet med kommende generasjoner og våre medmennesker.

Senterpartiets visjon for gode samfunn forutsetter en rettferdig fordeling av samfunnets ressurser nasjonalt og globalt.

Senterpartiets politikk forutsetter at staten temmer markedskreftene gjennom lovgivning og skattelegging. Det er summen av alt det vi gjør i fellesskap og det vi gjør som enkeltmennesker som avgjør om vi lykkes i å skape et samfunn med grønne byer, levende bydeler og små forskjeller.

Senterpartiet jobber for et grønt, inkluderende og mangfoldig Oslo.

KJÆRE VELGER

Oslo er en fantastisk og mangfoldig by. Vi vil gjøre byen enda bedre.

Senterpartiet vil gi innbyggerne i Oslo mer medbestemmelse og makt. Og vi vil skape en by som har plass til alle. Vi trenger en skole der alle kan lykkes, både teoretikerne og praktikerne og vi trenger gode offentlige helsetjenester for alle. Vi vil sikre nok kapasitet for fremtiden både i kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten. Senterpartiet i Oslo vil fortsatt å prioritere arbeidet med å stoppe dagens sykehusplaner i Oslo, samtidig vil vi ruste opp helsehus, sykehjem og hjemmetjenester.

Vi vil utvikle Oslo på innbyggernes, ikke utbyggernes premisser. Folk skal sikres medbestemmelse i utviklinga av byen vår. Vi vil skape gode nabolag og lokalmiljø, med parker, idrettsanlegg, badeplasser og folkeliv. Vi trenger flere offentlige møteplasser som er gratis og tilgjengelig for alle.

Senterpartiet vil gi innbyggerne i Oslo mer medbestemmelse og makt, vi vil sørge for gode offentlige helsetjenester for alle og sørge for en skole der alle kan lykkes, både teoretikerne og praktikerne. Og vi vil skape en by som har plass til alle.

Vi skal styrke de praktiske fagene i skolen, slik at flere vil velge yrkesfag.

Oslo skal være en trygg by. Vi vil ha lokalt tilstedeværende politi i Oslo som kjenner nærmiljøene og kan driv god forebygging og kriminalitetsbekjempelse.

Kollektivtrafikken må bli bedre ved å etablere flere avganger i ytre by og på tvers av byen, og prisene må ned. Vi må anerkjenne at folk har ulike behov for transport, og mange er avhengig av bilen. Derfor vil vi ikke lengre fjerne parkeringsplasser for å gjøre det vanskelig å være bilist, og beboerparkeringsplasser som fjernes til fordel for sykkelfelt og bylivstiltak, skal erstattes i nærheten. Nye sykkelveier skal prioriteres der det i dag er farlig og utrygt å sykle.

Mange merker vanskelige økonomiske tider. Vår viktigste jobb er å sikre folk trygghet for jobb og bolig, sikre barn og unge fritidstilbud uavhengig av foreldrenes økonomi og mulighet til å få seg jobb.

Jeg er med i Senterpartiet fordi jeg tror på et sterkt fellesskap og retten for alle til å leve frie liv.

Jeg håper du vil gi meg og Senterpartiet tillit til å fortsette å kjempe for det i Oslo bystyre i fire nye år.

Morten Edvardsen

1. GODE LOKALMILJØ, MER MAKT TIL BYDELENE OG TRYGG ØKONOMISK STYRING

Senterpartiet vil bygge samfunnet nedenfra. Vi vil gi enkeltmennesker og lokalmiljø i Oslo mer innflytelse over egen hverdag. Vi vil flytte makt fra byrådet og foretaksstyrer til folkevalgte i bydelene.

De som blir berørt av en beslutning, skal ha reell mulighet til å påvirke den. Senterpartiet vil styrke Oslos kommunale råd for eldre, ungdom, personer med funksjonsnedsettelse, kjønns- og seksualitetsmangfold og flerkulturelle minoriteter. I tillegg må andre som blir berørt av kommunens beslutninger, tas med på råd i langt større grad, blant annet næringsliv og frivillige organisasjoner.

Senterpartiet vil

- gi bydelene mer reell makt og ansvar – inkludert budsjettmessig – i planarbeidet i byen, som arealplaner og kommunedelplaner, kultur, idrett og fritid samt helse- og sosialpolitikk
- ha en egen reform av plan- og bygningsetaten og regulerings saker for å flytte kompetanse og prosess til bydelene
- legge bedre til rette for adhocorganisasjoner og nabolags- og velforeninger, slik at disse blir viktige høringsinstanser i saker som angår lokalmiljøet
- sikre tilstrekkelig frikjøp av folkevalgte i bydelene når bydelene har fått mer makt og beslutningsmyndighet

Økonomisk styring og kommunal organisering

Vårt kjære Oslo sliter under tyngden av stadig å skulle ekspandere. Samtidig blir byens befolkning eldre og ønsker flere gode tjenester. Det krever at man prioriterer mellom gode

Flytting av makt til bydelene og økt involvering av dem som blir berørt, vil gi bedre beslutninger og mer ansvarlig økonomisk styring.

Lokaldemokrati

Med en mangfoldig befolkning har byen vår alle muligheter til å bygge lokalsamfunn som skaper engasjerte, opplyste og tolerante samfunnsborgere. Alle bydelene skal være attraktive boligområder og trygge steder å ferdes. Nærhet gir bedre innsikt og kunnskap for å finne gode løsninger. Desentralisering er verktøyet for å gi bydelene makt til å løse egne utfordringer.

formål. For oss i Senterpartiet er det viktig at vi leverer fra oss kommunen i bedre stand enn da vi overtok den. Derfor ønsker vi å prioritere økt trivsel, velferd og eksisterende infrastruktur framfor befolkningsvekst og kapasitetsøkning.

Gode lokalmiljø, mer makt til bydelene og trygg økonomisk styring

Senterpartiet vil

- ha et driftsbudsjett med 2 % overskudd redusere gjelden til Oslo kommune til 75 % av driftsinntektene innen 2027
- styrke innsyns- og habilitetsregelverk i alle deler av forvaltningen og de kommunale foretakene
- øke bydelenes frie inntekter, slik at de kan prioritere mer selv
- gjennomgå kommunens struktur med tanke på å redusere antallet foretak
- ha mer aktiv politisk styring over kommunale foretak og foretak Oslo er deleier i kommunalisere Oslos fjern varmeselskap, Oslo Celsio, og tilby fjernvarme til fastpris (kostpris pluss påslag for oppgraderinger og utvidelse av tilbudet)
- skille ut karbonfangst- og lagringsdelen av Oslo Celsio, slik at denne virksomheten kan fortsette sammen med andre investorer på kommersielle vilkår
- gjennomgå formålene med de kommunale foretakene, inkludert dem som er konvertert til aksjeselskap, med tanke på at de er til for innbyggerne og ikke for å maksimere fortjenesten
- vurdere å rekommunisere tjenester drevet av kommersielle aktører når en kontrakt utløper, og gi bydelene større ansvar for tjenestene
- drive velferdstjenestene i kommunal, samvirkebasert eller ideell regi
- styrke kommunens evne til prosjektledelse for større prosjekt, eventuelt overføre flere ikke-politiske oppgaver for større prosjekt til statlige organ
- splitte opp og omorganisere byrådsavdelingen for miljø og samferdsel
- endre anskaffelsesregimet – spesielt ved store og unike prosjekt – så det bedre reflekterer reelle kostnader allerede fra start ved å overføre risiko til og ha sterkere likviditetsregler for entreprenøren
- avskaffe unyttige og foreldede kommunale forskrifter og endre vedtak som fører til merarbeid for kommunens ansatte eller står i veien for initiativ fra de ansatte og byens befolkning, og samarbeide med staten for å få redusert tilsvarende pålagte oppgaver fra nasjonalt hold
- omorganisere Ruter med sikte på mer politisk styring og fokus på kjerneoppgaver
- flytte flere foretaksoppgaver inn i etatene for å sikre mer politisk styring og ansvar

2. BYUTVIKLING MED FOLK I SENTRUM

Gjennom FNs bærekraftsmål har også Norge forpliktet seg til å føre en politikk som gjør byer og tettsteder inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige.

Dette innebærer blant annet krav til trygge og rimelige boliger, lett tilgjengelige parker og grøntområder, tilgjengelig og bærekraftig transport, tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne, medbestemmelse, kulturminnevern, velferds- og skoletilbud, beredskap, risikohåndtering, luftkvalitet, avfallshåndtering, inkludering og klimatilpasning. Senterpartiet vil legge slike premisser til grunn for utviklingen av byen.

Målet med byutvikling må være gode og grønne nabolag der bydelene utvikles helhetlig med både boliger, gratis møteplasser, kollektivtilbud og rekreasjonstilbud. Å ha muligheten til å bo nær arbeidsplassen er et gode. Det er god klimapolitikk å redusere reisebehovet. Gode nabolag må bevares, og utvikling av eksisterende og nye nabolag må skje på innbyggernes, ikke utbyggerens premisser.

Makt og beslutninger bør flyttes nærest mulig dem det gjelder, og samfunnsutvikling må skje på befolkningens premisser. Vi mener at folks deltakelse er nøkkelen til god byutvikling. Medvirkning er demokrati i praksis.

Senterpartiet vil:

- bevare Oslos arkitektoniske særpreg og strøkssærpreg i byutviklingen og si nei til dårlig fortetting av Oslo
- sikre at det ikke bygges tett hvis det bygges høyt
- etablere en maritim folkepark ved Bestumkilen og Sjølyst og si nei til boligblokker og næringsbygg i strandsonen
- etablere et grønt friområde på Sukkerbiten med tilhørende fasiliteter for bading for allmenn bruk
- bygge lokk ved Grorud senter
- sikre variert boligutvikling med godt med lys, luft og grøntområder i hele Oslo
- bevare småhusområdenes karakter, historiske kvaliteter og grøntstruktur
- pålegge Bane NOR å utvikle Brynsbakken og resten av traseen i Gamlebyen slik at også østlige bydeler får reduserte støyplager
- tilby boligprosjekt til utbyggere som er villige til å betale for å legge lokk over veier, spor og linjer som splitter områder eller er høyt trafikkert
- samarbeide med lokale velforeninger som ønsker å utvikle gater og plasser
- stadfeste prinsippet om at utvikling av byen er politikernes ansvar, gjennom helhetlige planer i nært samarbeid med bydelene
- legge høyspentlinjen Hamang–Bærum–Smestad som kabel i jord og si nei til de alternative ledningene i monsternastene
- bygge Lilleakerbygda med nybygg på maksimalt fire etasjer, men si nei til Lilleakerbyen
- styrke og videreutvikle områdesatsingene i Oslo

Boligbygging

Oslo Senterparti ønsker å legge til rette for flere boliger som er tilgjengelige for innbyggerne uavhengig av lommebok, men vil ikke kompromisere på høy bo- og miljøstandard og lokaldemokratiet. Færre familier føler at det er

plass til dem, og gode lokalmiljø blir lagt under press av utbyggere. Vi ser det heller ikke som noe mål at Oslo skal vokse, med de voksemerkene det medfører.

Senterpartiet vil:

- øke graden av reell medvirkning for Oslos beboere, blant annet ved at medvirkning i nye prosjekt skal starte før planleggings-, konsekvensutrednings- og reguleringsarbeid gjøres kjent, og at medvirkningen skal være dokumentert før oppstartsmøte avholdes
- tilpasse nye prosjekt til eksisterende bomiljø
- si nei til fortetting av Vækerø-området
- regulere for og implementere boligutbygging på Gjersrud-Stensrud og utbygging av Åsland stasjon for å sikre god kollektivforbindelse til området
- sikre at også grupper som ellers ikke slipper til på grunn av språkvansker e.l., blir hørt i reguleringsaker
- sørge for mer politisk styring av plan- og bygningsetaten
- ha en arealplan som sikrer et fortsatt mangfoldig næringsliv
- omregulere ledige kontorbygg til bolig-, kultur- og frivillighetsformål og legge opp til at boligutbyggere bør benytte ferdig regulerte, ubebodde areal før det gis grønt lys for utbygging av allerede bebodde områder og grøntområder
- åpne for at kommunen selv kan drive utbygging i alle faser
- stille krav til utbyggere om at nye byggeprosjekt bør inneholde både boliger og plass til å drive næringsvirksomhet i liten skala
- alltid vurdere om hele eller deler av kommunalt eller offentlig eide lokaler kan bygges om til boliger for studenter eller unge i etableringsfasen, når driften blir lagt ned
- sikre at Oslo kommune tar sterkere styring med utbygging i Oslo, blant annet gjennom strengere krav til pris, kvalitet, areal mellom husene, støy, lys og plass inne i leilighetene og dessuten krav til universell utforming ved nye bygg
- sørge for en god områdereguleringsplan med medvirkning fra startfasen for Skøyen og andre områder
- regulere flertallet av nye blokker som borettslag

Sosial boligpolitikk

Boligprisene i Oslo er svært høye, og det er stort behov for flere rimelige boliger, men det er begrenset hvor mye som kan bygges i Oslo uten at det går på bekostning av bomiljøene. Samtidig er kravene til nye boliger svekket gjennom innføring av TEK17. Dette innebærer også svekking av krav til universell utforming.

Oslo Senterparti krever en mer aktiv kommunal politikk for bygging av rimelige kvalitetsboliger.

Selv om «eierlinjen» er viktig i norsk boligpolitikk og Oslo Senterparti stiller seg bak denne, er det også slik at ikke alle kan eller vil eie egen bolig. Vi mener kommunen må gå i dialog med andre ikke-kommersielle aktører for å bygge opp et leiemarked som ikke er basert på profit.

Senterpartiet vil:

- slutte å ta ut overskudd fra Boligbygg og bruke mer av midlene på opprustning av eksisterende kommunale boliger
- utvikle allmenboliger og leie-til-eie-prosjekt
- samarbeide med samvirkeforbund for å få opp antallet kommunale boliger
- videreføre kjøp og bygging av kommunale boliger i alle bydelene utenom dem med størst sosiale utfordringer
- tilby varige husleiekontrakter for uføre og pensjonister
- sikre beboere i kommunale boliger reell medvirkning gjennom Boligbyggs beboerråd, gårdstyre og -komiteer og lignende
- styrke Husbanken og tilskuddsordninger for tilrettelegging av eksisterende bygg

Sosial byutvikling

Oslo er en by med store sosiale forskjeller og utfordringer. Disse utfordringene må tas på alvor. Grupper og enkeltpersoner som har falt

utenfor samfunnet eller er nye i Norge, må integreres og få muligheten til å oppnå sitt fulle potensial for seg selv, for sine nærmeste og for samfunnet.

Senterpartiet vil:

- ha bemannede boliger for folk som trenger det
- legge til rette for bedre spredning av kommunale boliger ved å ikke ha hele blokker med kommunale boliger, men heller enkeltleiligheter, samt ha kommunale boliger i hele kommunen
- ha ekstra kommunal oppmerksomhet på orden og renhold i områder med flere kommunale boliger

Single og aleneboende

Rundt halvparten av Oslos husstander består av aleneboende. Kostnadene for boliger er nå så høye at mange av de enslige ikke har råd til å skaffe seg sin egen bolig.

trygt hjem uansett sivilstatus. Nå betaler enslige de samme kommunale avgiftene for vann, avløp og renovasjon som storfamiliene gjør. Fastavgiften for strøm er også den samme for alle. I sum har aleneboende høyere levekostnader per person enn gjennomsnittet. Oslo kommer aller dårligst ut her.

Senterpartiet ønsker nye grep for å gi alle et

Senterpartiet vil:

- innføre kommunale avgifter på vann, avløp og renovasjon etter forbruk, ikke etter boligareal
- jobbe for lavere kommunale avgifter for aleneboere
- utarbeide en handlingsplan som vil gjøre situasjonen for de aleneboende bedre arbeide for å senke fastavgiften på strøm for enpersonshusholdninger

3. INKLUDERING OG INTEGRERING

Likestilling og likeverd er en viktig forutsetning for et verdig liv uavhengig av funksjonsnivå, kjønn, identitet, seksuell orientering, livssyn og kulturell og språklig bakgrunn. Alle skal ha mulighet til å delta i arbeids- og næringsliv og ha innvirkning på samfunnsutviklingen.

Det skal alltid være fokus på selvråderett, medvirkning, likeverd og holdningsskapende arbeid, og det skal slås hardt ned på alle typer krenkende atferd og rasisme. I arbeidet med å bekjempe diskriminering er det viktig å være bevisst på samvirkende diskriminering. Å tilhøre flere utsatte grupper kan påvirke menneskers livsvilkår.

Senterpartiet vil at mennesker skal ha like muligheter selv om de lever ulike liv.

Frie, selvstendige liv uansett funksjonsnivå Norge har et lovverk som forbyr diskriminering, og har forpliktet seg til internasjonale konvensjoner som skal ivareta funksjonshemmedes menneskerettigheter. Likevel opplever

personer med funksjonsnedsettelse daglig forskjellsbehandling og utestenging. Deltakelse krever både universell utforming, tilrettelegging og assistanse. Det er et offentlig ansvar å sørge for at mennesker med funksjonsnedsettelse har tilgang til alle deler av samfunnet, og å sette i verk tiltak for å fjerne funksjonshemmende barrierer.

En brukerstyrt assistanseordning gir personer med funksjonsnedsettelse mulighet til å styre eget liv, i stedet for å måtte innrette livet etter kommunale rutiner og timeplaner. BPA-ordningen (brukerstyrt personlig assistanse) er dermed et viktig verktøy for at funksjonshemmede skal kunne leve frie og selvstendige liv og delta i samfunnet på like vilkår som andre. Det er avgjørende at ordningen er basert på brukernes behov og selvbestemmelse, både når det gjelder hvem som skal yte tjenesten, hvor det skal skje, og når det skal skje. Et godt og likestilt tilrettelagt transporttilbud er også viktig for å fremme likestilling og aktive liv.

Senterpartiet vil:

- at kommunen legger FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med funksjonsnedsettelse (CRPD) til grunn for sitt arbeid
- styrke Oslo kommunes rekrutteringsordning for personer med funksjonsnedsettelse og øke antall sommer-/deltidsjobber som er tilrettelagt for unge mennesker med funksjonsnedsettelse
- sikre aktivitet og deltakelse for barn og unge med funksjonsnedsettelse i utforming av skoler, fritidstilbud og kollektivtransport
- sikre funksjonshemmede nødvendig dør-til-dør-transport, herunder assistanse og ledsaging, også i bilfrie soner
- sette i verk tiltak for å fjerne funksjonshemmende barrierer i bygg, anlegg, uteområder, kommunens IT-systemer og andre kommunale tjenester
- utvide bruk av TT-kortet og BPA utenfor Oslo kommune og sikre at egenandelen på tjenesten blir lik enkeltbillett hos Ruter

- gjøre Oslo kommune til pådriver for å overføre den nasjonale ordningen med tilrettelagt transport for personer med særlige behov til Nav og gjøre ordningen landsdekkende og rettighetsfestet
- sikre at alle som har rett til BPA, får mange nok kommunale assistansetimer til å leve et selvstendig liv og delta i samfunnet
- innfri kommunens plikt til å tilby BPA også til dem som har et mindre assistansebehov, og sikre brukernes selvbestemmelse over BPA
- gjøre det lettere for funksjonshemmede å parkere i byen
- styrke tjenestene rådgivningskontoret for syn og hørsel tilbyr

Innvandring

Senterpartiets integreringspolitikk kombinerer åpenhet og ansvar. At mennesker fra andre deler av verden kommer til Oslo og vil bo her, er bra, for det bidrar til å utvikle Oslo og gir økt mangfold.

Vi må satse på langsiktige løsninger for integrering. Språk og aktivitet er nøkkelen for bedre integrering fra ung alder og vil fungere som et preventivt ledd i arbeidet mot gjenger og gjengkriminalitet. Skal vi lykkes med integreringen, er det viktig at folk får en sjanse til å komme seg ut i jobb. Hvis ikke risikerer vi at forskjellene i Oslo øker enda mer, og at vi kan få parallelle samfunn.

Frivillige organisasjoner, lag og foreninger i lokalmiljøene gjør hver dag en stor innsats for integreringen. Deltakelse i bydelenes organisasjonsliv gjør det lettere å føle seg hjemme i det lokalsamfunnet man bosetter seg i, til glede for både innflyttere og dem som allerede bor der. Å bli kjent med hverandre er den beste måten å bli integrert på.

Senterpartiet ønsker å minske de sosioøkonomiske forskjellene mellom folk i Oslo. Mangfold er både en ressurs og en utfordring. Får lokalsamfunnene i Oslo mer ressurser til integreringsarbeidet, og trekkes frivillige organisasjoner mer inn i det, vil innbyggerne få mer makt over sin egen hverdag og et levende lokalmiljø med bedre integrering.

Senterpartiet vil:

- styrke satsingen på kommunale sommerjobber for ungdom i Oslo og utvide tilbudet til også å gjelde deltidsjobb ellers i året
- satse mer på fritidsaktiviteter for barn og unge, særlig i områder der det bor mange familier med dårlig økonomi
- styrke undervisningstilbudene for morsmål
- øke satsingen på kompetansekartlegging og godkjenningsordninger av utdanning og realkompetanse fra utlandet
- styrke lokale lag og foreningers rolle i integreringen
- forebygge og styrke arbeidet mot tvangsekteskap
- styrke kompetansen hos de ansatte i voksenopplæringen når det gjelder negativ sosial kontroll, livssynsfrihet, tvangsekteskap, yringsfrihet og LHBT+

Enslige mindreårige asylsøkere

Mange enslige mindreårige asylsøkere forsvinner hvert år fra norske mottak, flere av dem i Oslo. Ingen vet med sikkerhet hvor de har blitt

av. Som barn har de rettigheter norske myndigheter må ivareta. Det er grunn til å frykte at flere kan være offer for menneskehandel.

Senterpartiet vil:

- jobbe målrettet for å unngå at enslige mindreårige asylsøkere forsvinner fra mottak
- intensivere innsatsen for å finne og hjelpe enslige mindreårige asylsøkere som har forsvunnet
- tilrettelegge for at kirken kan være en viktig bidragsyter og samarbeidspartner i arbeidet med flyktninger og asylsøkere

4. TRYGGHET OG BEREDSKAP

I en tid med pandemi og krig i Europa har vi for første gang siden annen verdenskrig fått fokus på viktigheten av nasjonal trygghet, sikkerhet og beredskap, også for Oslos innbyggere. Nå ser dessverre alle det Senterpartiet alltid har sett: viktigheten av robuste verdikjeder, lagring av mat, helseutstyr og andre kritiske varer og sivil beredskap. Forsikringspremien som beredskap er, har gått opp, noe vi er villige til å betale for.

Helseberedskapen i Oslo bør forsterkes. Norges tettest og mest befolkede område, og dermed landets største terror- og krigsmål, samt området med størst utfordringer når det gjelder smittefare, bør og må få et sterkt løft. Sykehusene

har en viktig samfunnsfunksjon som delvis også dekker resten av landet innen spesialisthelsetjenester. Oslo får høyest trykk i landet. Vi trenger større kapasitet på sykehusene.

Flere kornlager i Oslo har blitt leiligheter. Mange tilfluktsrom har blitt lagerrom. Vi mener at det er svært viktig for innbyggernes trygghetsfølelse å ha informasjon om både tilfluktsrom og matlager. Forebyggende tiltak er å ta vare på muligheten for lokal dyrking av mat og kunnskap om dette, slik maridalsbøndene gjør. Vi må oppmuntre til matdyrking i parseller, kolonihager og villahager. Kunnskap om produksjon av mat og arealet for det er et nødvendig tilskudd til matsikkerhet i Oslo.

Senterpartiet vil:

- ha tydelige og konkrete planer for evakuering og andre tiltak i en krisesituasjon, lett tilgjengelig og allment kjent for Oslos befolkning
- renovere og bygge ut tilfluktsromskapasiteten og ta opp igjen beredskapskommuneplan
- utforme informasjon på alle språk, skjerm og lyd for å nå ut til absolutt alle
- fylle opp og spre medisiner- og matlager ut over byen for å minimere risiko og være nær der folk trenger hjelp
- jobbe for forskriftsendring for private tilfluktsrom og frikjøpsordningen
- ha beredskapsøvelser oftere, også innen kommunikasjon mellom Forsvaret, helsevesenet, Sivilforsvaret, politiet og Oslo kommune
- pålegge og følge opp kontroller, eksempelvis på nødaggregat, for viktige samfunnsfunksjoner som sykehus og tilfluktsrom

Trygge nærmiljø

Trygge nærmiljø i Oslo er en kjerneoppgave. Ingen skal behøve å være urolige for å gå hjem på kveldstid, for at egne barn og ungdommer dras inn i gjengmiljø, eller for at politiet ikke skal måtte bekjempe kriminalitet i lokalsamfunnet.

Det aller viktigste for å bygge trygge lokalmiljø er å legge til rette for fellesskap, ikke utenfor-skap. Foreldre, foreldreutvalg, bydel, frivillige organisasjoner, skole og andre må samarbeide for å inkludere barn og unge. Politiet er en viktig partner i dette. Politi og rettsvesen må ha ressurser til å jobbe lokalt med forebygging

sammen med andre tjenester og til å stoppe gjengkriminalitet gjennom raske og tydelige reaksjoner.

Et trygt nærmiljø handler også om at skole, helse- og omsorgstilbud og de sosiale tjenestene er lett tilgjengelige og har den kvaliteten som vi forventer i Norge. Trygge nærmiljø er en kjerneoppgave som må løses hver dag, hvert år. Da trengs vilje til å prioritere sentralt og

frihet til å utforme løsningene lokalt.

SaLTo-prosjektet er et godt samarbeid mellom politiet og Oslo kommune. Dette innebærer samarbeid på bydelsnivå mellom bydel, politi, skole, Nav og andre relevante instanser om lokale forebyggingstiltak mot rus og kriminalitet. Bydelene må få ressurser til å ta ledertrøya i dette arbeidet.

Senterpartiet vil:

- videreføre og styrke SaLTo-prosjektet, der politi, domstoler og konfliktråd og deler av sosialtjenestene samarbeider tett for å bistå og reagere raskt når noe skjer
- støtte tiltaket Hjertesone-skoler, for tryggere skolevei med Trygg Trafikk
- styrke fritidsaktivitetstilbudet for barn og unge som en del av forebyggende arbeid mot gjengkriminalitet
- sikre økonomisk forutsigbarhet for fritidsklubbene ved å gjøre dem til en lovpålagt oppgave
- legge til rette for arbeidet til foreldreutvalgene i bydelene
- støtte Natteravnene økonomisk og organisatorisk
- sikre et kontinuerlig kompetansepåfyll om æresvold og seksuelle overgrep til dem som jobber i velferdstjenestene
- satse bredere på kriminalomsorgen når det gjelder kvalitet, bemanning og rehabilitering
- synliggjøre politiet, blant annet ved å etablere flere faste politiposter i byen
- gjøre politi og barnevern synlige for ungdommen i situasjoner hvor det ikke er høyt konfliktnivå
- forsterke og videreutvikle et familieveiledningsprogram til ungdommens foreldre etter modell fra ICDP
- ha et sterkere fokus på aktivt samarbeid mellom politi og foreldre i et forebyggende perspektiv
- la forebyggende tiltak få virke over tid og holde i gang tiltak som fungerer
- jobbe for at de samme politimannskapene skal være til stede i utsatte områder over tid, og på denne måten opparbeide lokalkunnskap og bygge nettverk og tillit hos innbyggerne
- si nei til permanent bevæpning av politiet i Oslo
- jobbe for å etablere fast nabolagskontakt i politiet
- lage en egen handlingsplan mot knivvold
- styrke arbeidet mot vold i nære relasjoner

5. KULTUR, IDRETT, FRIVILLIGHET OG TROSSAMFUNN

Kulturlivet i Oslo skal være tilgjengelig for alle og spredt over hele byen. Et rikt og mangfoldig kulturtilbud er avgjørende for at byen skal bestå av levende, inkluderende og attraktive lokalsamfunn. Senterpartiet vil ha et lokalt kulturloft for nærmiljøene i Oslo. Det lokale perspektivet er en grønn tråd i Senterpartiets kultur- og frivillighetspolitikk. Vi vil bruke en større del av oslobudsjettet på kultur og frivillighet og prioritere støtte til aktiviteter i, av og for nærmiljøene.

Senterpartiet vil jobbe for en kulturpolitikk som styrker de kreative næringene og Oslo som turist- og konferanseby. Oslo skal være en ja-kommune for initiativ og engasjement. Samtidig er en aktiv politikk for kulturminnevern og kulturformidling en prioritet for oss.

Organisasjonene, idretten og trossamfunnene er hjørnesteiner i oslokulturen. De er uavhengige aktører og arenaer, uvurderlige samarbeidspartnere og nødvendige korrektiv til det offentlige. Det gode samfunnet bygges nedentfra, gjennom mange små og store nettverk. Et sterkt sivilsamfunn er avgjørende for å bevare den høye gjensidige tilliten mellom enkeltmennesker og grupper i byen vår. Store deler av kulturlivet bæres av frivillig arbeid. Senter-

partiet vil styrke de frivillige og ideelle aktørene i Oslo, i både kulturlivet, velferdssektoren og den offentlige samtalen.

Sterkere frivillighet, bredere idretts- og ungdomstilbud

Lag, organisasjoner og idrettstilbud er viktige fellesarenaer på tvers av bakgrunn og levekår. Det lokale kultur- og fritidstilbudet, både i offentlig, privat og frivillig regi, er avgjørende for at Oslo skal være en bra by å vokse opp i, og gir et viktig bidrag til folkehelsen i byen vår. Offentlig støtte til idrett og frivillighet på alle nivå er en investering i livsglede og gode nærmiljø. Oslo kommune skal aktivt støtte den organiserte idretten og tilby foreningslivet forutsetninger for å vokse. Oslo trenger flere idrettsanlegg, nærmiljøanlegg og lokale aktivitetsområder, som kan brukes av alle, uavhengig av alder eller funksjonsevne. Idretten og frivilligheten skal være inkluderende for alle aldersgrupper, samtidig som ungdom også trenger egne arenaer. Senterpartiet vil jobbe for et bredt, oppdatert og tilgjengelig ungdomstilbud i nærmiljøene. Både den kommunale innsatsen og de ideelle og private aktørene trengs. Flest mulig student- og ungdomsarenaer bør være gratis for alle.

Senterpartiet vil:

- øke det kommunale tilskuddet til lag og organisasjoner, primært som driftsmidler framfor prosjektmidler, men stille krav til åpne, rimelige og inkluderende aktiviteter – i utgangspunktet gi støtte i en flerårig periode for å sikre stabile rammevilkår og redusere byråkrati
- forenkle søknadsprosesser og annen samhandling mellom frivilligheten og kommunen styrke frivillighetssentralene i bydelene
- forenkle tilgang til gratis lokaler for barne- og ungdomsorganisasjoner, herunder skolebygg, fritidsklubber og bydelshus, og hjelpe barne- og ungdomsorganisasjoner med øvrige lokaler og økte bevilgninger

- prioritere å regulere inn idretts-, kultur- og frivillighetsanlegg i byutviklingsprosjekt
- prioritere utbygging av bad- og svømmeanlegg og oppgradering av bystrendene
- gå i dialog med idretten om prioritering av arenaer for «nye» idretter
- sikre alle bydeler midler til å bygge ut og drifte flere lavterskelanlegg for uorganisert idrett
- støtte arbeidet med skytebane for Nordstrand skytterlag på Åsland skytebane
- bygge flere utendørs treningsapparater og sørge for vintervedlikehold av utendørs idrettsplasser og aktivitetsområder
- satse på tilgjengelig transport og tilrettelagte turområder som sikrer alle oslofolk mulighet til friluftsopplevelser og mosjon
- tilpasse flere uteområder til bruk av skatere
- iverksette fase 2 av Valle Hovin isstadion med takoverbygg i forlengelsen av det pågående prosjektet med å etablere ny isflate forberedt for hall
- styrke samarbeidet mellom skoler og idrettslag
- styrke markabygdene og marka som tilgjengelige rekreasjonsområder, på bygdesamfunnenes premisser
- videreutvikle hestesenter/besøkgårder i Oslo
- sikre fritidsklubber med bredt tilbud i moderne og trygge lokaler for ungdom under 18 år i alle bydeler
- samarbeide med næringsliv, boligbyggelag og andre om bygging av idrettsanlegg
- sikre gratis fritidsaktiviteter og lån av utstyr, via både skolen og BUA, for barn og ungdom i lavinntektsfamilier og familier med enslige forsørgere
- støtte arrangement der foreldre kan bytte/låne utstyr
- ha en kommunal strategi for å øke andelen minoritetsjenter i fritidsaktiviteter og idretten
- utvide aktivitetstilbudet i AKS
- etablere et program for å utdanne og gi arbeid til ungdom i idrettslagene
- støtte organisasjoner og prosjekt som inkluderer e-sport/gaming, inkludert spill som oppfordrer til bevegelse

Studentfrivillighet

Studentfrivilligheten i Oslo er viktig for studentene, og den er viktig for at studentene våre skal trives. Utdanning er viktig for Oslo som kunnskapsby, og studentfrivilligheten er et nyttig supplement til den ordinære undervisningen. Samtidig ser vi at studenter mangler både

areal og penger for å kunne skape et yrende studentliv. Det er derfor viktig at Oslo kommune tilrettelegger for studentaktivitet. I en stillestående hverdag er studentidrett viktig. Likevel ser vi at studentidretten mangler plass. Dette bør være noe Oslo kommune klarer å frigi plass til. I tillegg til de øvrige tiltakene for frivilligheten ønsker vi følgende tiltak for studenter:

Senterpartiet vil:

- gi studentfrivilligheten gode rammevilkår, som lokaler og bevilgninger
- sikre gode driftsvilkår for det nye studenthuset i sentrum, i form av både aktivitet og tilskudd
- videreføre dagens fleksible ordning med Saluttkurs for studentpubforeninger
- sikre at studentidretten får gode og nok lokaler

Friluftsliv

Å sikre nærhet til skog og mark for Oslos befolkning er en viktig sak for Senterpartiet. I dag står vi i fare for å miste en umiddelbar tilknytning til det høstingsbaserte friluftslivet, enten det handler om jakt, fiske, bærplukking eller sopp-sanking.

Senterpartiet ønsker å sikre at både de som allerede bor i byen, og de som kommer til å

flytte hit, har tilgang på jakt, fangst og fiske. Vi vil hegne om allemannsretten.

Terskelen for å komme i gang med høstingsbasert friluftsliv, som for eksempel sopp- og bærsanking, er ofte høy for den urbane delen av befolkningen. Det må tilrettelegges for å fortsette den gode aktiviteten som lokale jaktforeninger gjør innen opplæring og trening i etisk, sikker og human jaktutøvelse.

Senterpartiet vil:

- ta grep som sikrer at friluftslivet blir tilgjengelig for alle barn og unge uavhengig av sosioøkonomisk bakgrunn, i dialog med DNT Oslo og Omegn og andre sentrale aktører
- sikre Oslos elver og bekker mot forurensning og utslipp
- rydde og gjenopplive Oslofjorden
- støtte opp under Osломarkas Fiskeadministrasjons arbeid med fiskevannene i marka
- støtte arbeidet for stor park i Nydalen
- sikre tilgang til fiskeplasser langs fjorden
- tillate jakt, høsting og rekreasjon i de kommunale skogene i Oslo
- si nei til nasjonalpark i Østmarka, men forvalte marka ansvarlig i tråd med markaloven
- sikre at soppkontrollen kan fortsette å bistå folk med å vurdere soppen de har plukket
- sikre tilgang på leie av kommunale lokaler til jegerprøvekurs
- sikre areal til skytebaner som ikke er til sjenanse for omgivelsene
- sikre frislippsområder for hundetrening

Et mangfold av arenaer, aktører, arrangement og arrangører

Oslo er og skal være en rik og mangfoldig kulturby for større og mindre aktører. Vi ønsker også å styrke kunst- og kulturliv over hele byen, men da er det en forutsetning at Oslo kommune stiller med gode og tilgjengelige lokaler, som skal være gratis eller rimelige. Det skal være enkelt å leie skoler, og alle øvrige søknadsprosesser skal være digitale og effektive.

Kunst og kultur utøves av både større og mindre grupper og av enkeltutøvere. Oslo har veldig gode forutsetninger for å bygge opp flere forfattere, billedkunstnere, filmskapere, musikere og flere andre utøvere.

Folkekirken og andre trossamfunn er hjørnesteiner i livet for mange oslofolk. Senterpartiet vil styrke dialogen og samarbeidet mellom kommunen og trossamfunnene og styrke arbeidet for religionsdialog. Religiøse bygg er både bruksbygg og viktige kulturminner. Derfor er det viktig å ta igjen vedlikeholdsetterslepet, slik at disse kan brukes videre. Oslo skal legge til rette for religiøs utøvelse, også interreligiøst samarbeid.

Mange oslofolk er innflyttere fra andre deler av Norge, Europa og verden. Samtidig har flere tusen innbyggere røtter i Norges urfolk, samene, eller i en av våre nasjonale minoriteter. Senterpartiet står for en kulturpolitikk som gjør dette mangfoldet mer synlig i bybildet, organisasjonslivet og kulturtilbudet.

Senterpartiet vil:

- sikre bedre koordinering mellom kommune, næringsliv og festivalaktører
- sikre at kommunen støtter opp om små kulturfestivaler, nasjonaldagsfeiringer og andre åpne arrangement i regi av minoritetsorganisasjoner
- øke støtten til aktører som Samisk hus, Romano kher, Jødisk Museum, Nynorskens hus og andre arenaer som synliggjør mangfoldet i hovedstaden
- sikre universell utforming av alle kulturarenaer
- sikre at det finnes arenaer for ikke-organisert aktivitet og spontane møteplasser i alle bydeler
- sikre rimelig transporttilbud til kultur- og fritidsaktiviteter for beboerne i markabygdene
- tilby rimelige lokaler/atelier for kulturutøvere i alle bydeler
- styrke Den kulturelle skolesekken og åpne for tilsvarende ordning i barnehagene
- øke kapasiteten i musikk- og kulturskolen og sikre lokaler i alle bydeler
- sikre at byens skole- og janitsjarkorps og kor fremdeles kan øve og lagre instrumenter på skolene
- utrede hvordan kommunen best kan sikre lokal talentutvikling, lokale dramatilbud for barn og unge og osloorienterte teateroppsetninger, gjennom egen teaterdrift via Oslo Nye Teater, en tilskuddsordning eller på andre måter
- opprettholde og bygge ut den lokale bibliotekstrukturen og gjøre bibliotekene mer tilgjengelige gjennom romslige åpningstider
- sikre regionale filmmidler
- arbeide for alternativ til å legge ned kirker i Oslo, særlig kirkene i Groruddalen
- bidra til at det settes av tilstrekkelige areal til religiøse bygg og gravplasser i reguleringsplaner

En aktiv politikk for kulturminnevern og kulturformidling

Oslo er en gammel by, samtidig som den er i stadig utvikling. Oslo har mange kulturminner,

som det er viktig at vi tar vare på. Oslo Senterparti er opptatt av å formidle Oslos kulturhistorie, og vil prioritere arbeidet med dette.

Senterpartiet vil:

- sikre gratis adgang til museer på dagtid for skoler og barnehager
- jobbe for bydelsvise kulturminneplaner som inkluderer bydelsutvalgene, næringslivet og lokale lag og organisasjoner i en verne- og formidlingsdugnad
- øke bevilgningene til kirkevedlikehold årlig og ta igjen vedlikeholdsetterslepet
- gjøre tros- og livssynssamfunnene til sentrale samarbeidspartnere med bydeler, skoler og andre aktører og slik bidra til å skape inkluderende felleskapsarenaer
- ha en aktiv utsmykkingspolitikk for Oslos byrom, i dialog med lokale kunst- og kulturmiljø
- øke kapasiteten hos byantikvaren og få ned saksbehandlingstida
- si nei til riving av kulturhistorisk verdifulle bygg
- styrke Oslo byarkiv gjennom økte midler til innsamling, bevaring, digitalisering og formidling
- arbeide for et partnerskap mellom kommunen, frivilligheten, lokalt næringsliv og gårdeiere om sterkere synliggjøring av lokalhistorien i alle bydeler
- arbeide for at kommunen igjen skal delta i samarbeidet om godkjenning av osloguider
- støtte foreningen Middelalder-Oslos arbeid og planer i Middelalderparken
- bidra til at utbyggingen av Vikingtidsmuseet på Bygdøy blir gjennomført
- bidra til at Stortingets vedtak om et permanent museum for De kongelige samlinger følges opp
- bevare Tollbugata 10, den gamle krigsskolen

6. HELSE

En velfungerende kommunehelsetjeneste er avhengig av en velfungerende spesialisthelsetjeneste. Begge deler må fungere sammen for å møte befolkningens behov. Vi står nå overfor den største oppgaveveksten i helse- og omsorgstjenestene noensinne. I 2030 vil det være dobbelt så mange over 80 år som i dag. Dette må vi nå ruste oss for både i kommunen og på sykehusene. Behovet for psykisk helsehjelp ser dessverre også ut til å øke, spesielt hos barn og unge. Årsakene til det siste må vi legge stor innsats i å finne og forebygge. Mange helseproblem kan forebygges, mange kan ikke. Vi må ha tre tanker i hodet på en gang: forebygging, behandling og rehabilitering. Når det er mulig, vil vi at behandling skal tilbys nærmest mulig pasientenes hjem; gode kommunale tjenester og lokalsykehus med god nok kapasitet er nøkkelen til det. Vi må også ha nok spesialisert kapasitet til å dekke behovet.

Dagens kapasitet er ikke god nok. Mange må kjempe for å få de helsetjenestene de trenger, enten det er hjemmetjenester, brukerstyrt personlig assistent eller sykehjemsplass. Det er ofte bydelens økonomi som påvirker, ikke hva du har behov for.

Vi vil gi ansatte i helsesektoren flere kollegaer og større tillit. Det er menneskene som jobber med folk hver dag, som best vet hva som trengs i hverdagen. Vi vil ha en tillitsreform i

helse- og omsorgstjenestene, der de ansatte får mer frihet til å være fagpersoner og mindre tid til rapportering og papirarbeid.

Kommunene har stort ansvar, men liten makt i helsepolitikken. Kommunene må ofte håndtere konsekvensene av kutt i spesialisthelsetjenestene og dermed større oppgaver og mer ansvar, men med langt færre ressurser enn helseforetakene. Oslo kommune er den store og mektige kommunen, og Oslo bør derfor gå foran i et oppgjør med dette. Senterpartiet vil fortsette kampen for at Ullevål sykehus skal beholdes og utvikles som det store akutt- og traumesykehuset for hele regionen og katastrofeberedskap for hele landet. Aker bør prioriteres bygd som et rent lokalsykehus for alle de fire bydelene i Groruddalen i én etappe, som første ledd i videreutviklingen av Oslo universitetssykehus. Psykiatrien bør bestå og videreutvikles på Gaustad og Ullevål i tillegg til den nye avdelingen for sikkerhetspsykiatri som planlegges i Bærum. Dersom Helse sørøsts planer for Oslo universitetssykehus med nedlegging av Ullevål blir gjennomført, vil det føre til en alvorlig svekkelse av helsetjenesten for Oslos innbyggere.

Egenandeler for helsehjelp kan oppfattes som skatt på sykdom, og Senterpartiet mener egenandeler bør holdes så lave som mulig, slik at alle har råd til helsehjelp.

Senterpartiet vil:

- jobbe for å avvikle helseforetaksmodellen og forretningstankegangen i sykehusene
- jobbe for å fjerne bøkene kommunen må betale for såkalte overleggere på sykehusene, inntil helseforetaksmodellen er erstattet av en forvaltningsmodell

Forebygging og rehabilitering

Det er viktig å ha med seg at god habilitering og rehabilitering også er viktig forebygging. Senterpartiet mener at en storstilt satsing på rehabilitering vil være samfunnsøkonomisk lønnsom og dessuten gi pasientene langt bedre livskvalitet. Rehabilitering er viktig for at folk som har fått nedsatt funksjonsevne på grunn av sykdom eller ulykker, kan få tilbake en så normal hverdag som mulig. Forsterket rehabi-

litering på Aker er et godt tilbud, men har for få plasser og må forsterkes.

For å styrke folkehelsen og livskvaliteten til befolkningen bør vi legge mer ressurser til forebygging, gjennom frisklivssentralene, støtte til frivillige lag og foreninger som lager aktiviteter, og tilrettelegging for gode vaner gjennom aktivitet i skolen og andre arenaer.

Senterpartiet vil:

- opprette flere plasser på forsterket rehabilitering på Aker
- fjerne «aldersgrense» på spesialisert rehabilitering
- satse langt mer på helsehusene som rehabiliteringssteder
- få bort ventetida for aktiviteter via frisklivssentralene i bydelene
- ha mer aktivitet i skolene
- støtte utlånsentraler for utstyr til idrett og friluftsliv
- støtte frivillige lag og foreninger som skaper aktiviteter

Helseberedskap

De fleste trusler mot Oslo innebærer helserisiko og stort press på helsetjenestene. Tilstrekkelig kapasitet i spesialisthelsetjenesten er avgjørende for kommunens mulighet til å ha en trygg helseberedskap. Dette må kommuniseres tydelig til nasjonale myndigheter, og Oslos behov må få avgjørende betydning når dimensjoneringen av helsetjenestene beslutes. Dette er ikke beslutninger som angår staten alene.

Basert på erfaringene fra pandemien må Oslo snarest opprette egne beredskapslager for smittevernutstyr og reservedeler til medisinsk utstyr og lager av nødvendige medisiner og utstyr. Kommunen er ikke sikret å få nok utstyr fra det som måtte være av nasjonale lager.

Oslo må sikres nødvendig intensivkapasitet til å ivareta befolkningens behov. Det medfører store kostnader for kommunen dersom samfunnet må stenges ned av hensyn til kapasiteten på sykehusene.

Som landets hovedstad er Oslo spesielt utsatt med tanke på krigs- og terrorhandlinger, så akutt- og katastrofeberedskapen må holdes på et høyt nivå. I dag er disse miljøene samlet på Ullevål. En oppsplitting vil føre til en uakseptabel svekkelse av beredskapen for hele landet, men spesielt for Oslo. Senterpartiet vil ikke akseptere salg av statens sykehusomter i sentrum av byen og de planlagte salgene av de psykiatriske sykehusene.

Senterpartiet vil:

- gjøre kommunen til en pådriver for at hensynet til beredskap ivaretas i alle planer for sykehus og helsetjenester som omfatter innbyggerne i byen
- bygge opp egne kommunale beredskapslager av relevant utstyr og medisiner
- jobbe for at kapasiteten i helsetjenestene er dimensjonert også for uforutsette og alvorlige hendelser
- jobbe videre for å opprettholde og videreutvikle sykehustjenestene på Ullevål, gjøre Aker til lokalsykehus for hele Groruddalen i fase én og gå imot samlingen av psykiatri på Aker

Planlegging og dimensjonering av helsetjenester

Senterpartiet vil sikre nok lokalsykehuskapasitet til å ivareta behovene for Oslos innbyggere. Det er kommunens ansvar, uavhengig av hvilket forvaltningsnivå tjenestene er lagt til. Oslo kan ikke akseptere at lokalsykehuskapasiteten bygges ned på en slik måte som Helse sør-øst nå planlegger. Planene om at Lovisenberg og Diakonhjemmet skal ivareta alt for sine lokalsykehuspasienter i framtida, er urealistiske. Det er ikke planlagt med nødvendige utbygginger for å ha kapasitet til dette. Helse sør-øst har planlagt med at pasientene i bydelene Grorud og Stovner skal til det overfylte Ahus langt fram i tid. Når og om det vil bli gjennomført noen utbygging av Aker i etappe to, er høyst usikkert. Hvis ikke kapasiteten i de nye byggene dimensjoneres for å håndtere dette, vil Oslo mangle 200–400 sykehussenger i 2031. Senterpartiet i Oslo vil ta opp og fronte denne problemstillingen overfor Helse sør-øst.

Senterpartiet går inn for mer folkevalgt involvering i helsefellesskapene på alle nivå. Folkevalgte representanter bør inn på alle nivå, og planene og strategiene for helsefellesskapene bør behandles og vedtas i kommunestyrene. Helsefellesskapsordningen må evalueres raskt.

Satsingen på hjemmesykehus fra helseforetakene for å løse framtidens behov er dårlig forankret i kommunene, og konsekvensene for pasientene, kommunene og ikke minst de pårørende er ikke vurdert. Senterpartiet går inn for å sette denne omfattende planen på vent. Ideene må konsekvensutredes, sendes på bred høring og behandles i Stortinget.

Tiltaket «Samarbeid om de som trenger det mest – integrerte tjenester» er tenkt å flytte 15 % av oppgaveveksten i helseforetakene til kommunale helsetjenester. Hvem som skal finansiere dette, er uavklart. En slik overføring av oppgaver uten at det medfølger ressurser til å dekke dem, er uakseptabel. Oslo Senterparti motsetter seg at helseforetakene skal kunne planlegge med dette og vil jobbe for å stoppe dette tiltaket.

Det er bekymringsfullt at prehospital klinikk ved OUS ikke er en del av planene for Nye OUS. Disse funksjonene bør være samlokalisert med traumesenteret og CBRNE-senteret, noe det ikke er plass til på Nye OUS. Finansieringen av nye lokaler er ikke sikret, og hele håndteringen av denne vitale helseberedskapen ser ut til å være nedprioritert i planleggingen av nye sykehus i Oslo.

Senterpartiet vil:

- jobbe for at lokalsykehuskapasiteten i Oslo ikke blir underdimensjonert
- jobbe imot overføring av oppgaver fra helseforetakene til kommunene uten at pengene følger med
- sørge for å gå i dialog for å få klarlagt hva som forventes av tjenester fra kommunen ved såkalt hjemmesykehus

Institusjonsplasser og hjemmetjeneste

Tiltak som gjør at folk kan bo lenger hjemme, er bra for dem som ønsker det og har mulighet til det. Ikke alle vil bo hjemme så lenge som mulig. Folk vil være friske så lenge som mulig og klare seg på egen hånd så lenge som mulig, men de vil ikke være ensomme, syke og redde alene hjemme. Oslo må satse på en massiv utbygging av sykehjemsplasser for å møte det store behovet som kommer. I dag er politikken at man skal bo hjemme så lenge at man er nesten helt uten funksjonsnivå når man får sykehjemsplass. Det går ut over de pårørende og gir dårlig livskvalitet for mange av våre eldste.

Det er viktig at tilbudet om avlastning og dagsenter er dimensjonert etter innbyggernes behov, at det er kort behandlingstid på søknader, og at det tilbys aktiviteter og opplevelser og satses på matopplevelser i tilbudet. Det bør primært være avlastningstilbud/korttidsplasser i den bydelen vedkommende bor, for å gjøre reiseavstanden kort og miljøforandringen liten.

Senterpartiet vil jobbe for gode geriatriske avdelinger på sykehusene der eldre pasienter får lengre opphold og grundig utredning før de skrives ut til sykehjem eller eget hjem. Vi må unngå at eldre skrives ut til korttidsopphold på helsehus fordi det ikke er plass på sykehjem og de er for skrøpelige og syke til å sendes hjem.

Helsehusene bør brukes til intensiv rehabilitering for pasienter man mener kan klare seg i eget hjem etter god rehabilitering.

Å bo på institusjon skal ikke være et passivt opphold, selv om man er svært fysisk redusert eller dement. Alle har rett til aktivitet og opplevelser. Senterpartiet vil satse på aktivitet og trivselsverter på institusjonene.

Mat er viktig for både ernæring og trivsel. Senterpartiet vil satse på måltidsopplevelser, der beboere får god og næringsrik mat og tid til å spise og samles om måltidene. Det er viktig med variasjon i maten og valgfrihet i måltider. Alle skal få tilbud om kjøttretter, fiskeretter og vegetariske/veganske alternativer. Om du foretrekker færikål, kveite eller daal, skal det finnes et tilbud til deg.

Omsorg+ løser ikke de store utfordringene vi har når det gjelder kapasitet og behov for syke eldre. Senterpartiet vil heller etablere flere sykehjemsplasser enn å bygge ut Omsorg+ storstilt.

God tannhelse for eldre er viktig både for å forebygge sykdom og smerte og for å behandle når det har oppstått. Det må iverksettes tiltak både i hjemmetjenesten og på sykehjem for å forbedre tannhelsen.

Helse

Senterpartiet vil:

- gi alle over 85 år rett til sykehjemsplass dersom de ønsker det
- etablere minst 700 nye sykehjemsplasser i Oslo innen 2030
- ansette flere aktivtørere/trivselsverter på sykehjem og andre institusjoner
- sikre at hjemmeboende eldre med hjemmetjenester får hjelp til innkjøp av mat, matlaging og selskap mens de spiser, minst én gang om dagen
- sikre at det er et kommunalt ansvar å sørge for at hjemmeboende eldre som ønsker det, skal få tilbud om spisevenn – som en tjeneste som enten leveres av kommunen selv eller gjennom samarbeid med frivillige
- gi også beboere på institusjon rett til spisevenn og spisehjelp, slik at de får den tida og roen de trenger til å spise
- sikre beboere på institusjon valgfrihet i kostholdet, blant annet ved daglige valg mellom kjøtt, fisk og vegetarisk/vegansk
- gi alle rett til å få vin, øl eller velsmakende alkoholfrie alternativer til måltidet dersom de ønsker det
- etablere nasjonale standarder for legedekning på sykehjem og etablere en egen oslostandard for legedekning på Oslos sykehjem
- gi avlastning og korttidsplasser ved sykehjem bydelsnært
- se på mulighetene for å legge ned sykehjemsetaten og heller la bydelene få ansvaret for å drive kommunale sykehjem, samt ha byomfattende spesialsykehjem for rehabilitering, mennesker som lever i aktiv rusbruk, unge rusbrukere med aldersrelaterede helseproblemer og behov for omsorg og unge demente
- sikre at alle sykehjem skal ha vaktlege 24 timer i døgnet som kan kalles inn på kort tid
- sikre at sykehjem skal drives av kommunen selv eller av ideelle organisasjoner
- forbedre informasjonen til eldre om retten til gratis tannlege
- gi alle mottakere av hjemmetjeneste og beboere på sykehjem tilbud om tannhelsesjekk minst to ganger i året
- jobbe for at kommunen skal inngå prosjekt med eksterne fagmiljø om eldres tannhelse og tiltak for å forbedre den

Skolehelsetjeneste og helsestasjoner for unge

Skolehelsetjenesten og helsestasjon for unge må styrkes og gjøres kjent, slik at alle elever i osloskolen og unge i Oslo får helsehjelp når de trenger det, av helsepersonell som har god kompetanse på unges behov.

Stadig flere unge sliter med psykiske vansker, og flere sliter med alvorlige lidelser. Det

gjelder stadig yngre barn, og det er viktig at skolehelsetjenesten og helsestasjonene har tilstrekkelig kapasitet og tilgjengelighet for at barn og unge skal få hjelp raskt. Under pandemien så vi at helsesykepleiere ble omdisponert fra skolehelsetjenesten over til pandemihåndtering, noe som gjorde at mange barn og unge mistet helsetilbud og oppfølging over lang tid. Skolehelsetjenesten bør for framtida skjermes for den type omdisponering.

Helse

Senterpartiet vil:

- ansette flere helsesykepleiere i skolen
- sikre alle elever i 5.–10 klasse et årlig besøk til helsestasjonen, slik at de vet hvor den er, og hva de kan få hjelp med
- jobbe for å få barne- og ungdomspsykiatrien (BUP) integrert i skolene som en del av skolehelsetjenesten
- sikre at helsesykepleiere og psykologer som jobber med unge i Oslo, har tilstrekkelig oppdatert kunnskap om de unge, gjennom å støtte kompetansehevede tiltak og samarbeid mellom de ulike virksomhetene i kommunen som jobber med ungdom, og Sex og Samfunn
- videreutvikle og styrke tilbudet ved helsestasjon for kjønn og seksualitet (HKS) om rådgiving om kropp, seksualitet og kjønnsidentitet

Akutt- og legevaktjenester

Når noe akutt skjer, skal helsehjelpen være tilgjengelig og komme raskt. Den kommunale legevakta i Storgata legges ned ved flytting av

legevaktjenesten til den nye storbylegevakta ved Aker, men det er behov for et mer sentrumsnært legevakttilbud i kommunal regi.

Senterpartiet vil:

- etablere en kommunal legevaktjeneste i sentrum
- ha et mottak for overgrepssatte i sentrum med mulighet til transporthjelp til overgrepsvakta på Aker
- vurdere å opprette bydelsnære legevaktjenester som er åpne på kveldstid og i helg
- sørge for at psykiatrisk legevakt opprettholder sitt tilbud

Fødselsomsorg

Det skal være trygt å føde, og det skal være god oppfølging av kommunen. Opptil 1 av 3 kvinner i Oslo har opplevd depresjon etter fødsel. Dette må tas på alvor, og tiltak må

iverksettes. Kapasiteten i fødselstilbudet må dimensjoneres slik at alle kvinner i Oslo kan føde i Oslo og få komme inn på fødeavdelingen i tide. Senterpartiet er bekymret for at føde- og barselomsorgen blir svekket med sykehusplanene for Nye OUS.

Senterpartiet vil:

- sørge for nok plasser for fødende
- samle akutttilbudet til fødende på ett sted, med tilstrekkelig kapasitet
- øke standard liggetid etter fødsel til minimum 3 dager
- bevare og utvide ABC-klinikkens tilbud
- sørge for økt kompetanse om forebygging og behandling av fødselsdepresjon

- satse på rekruttering av jordmødre
- sikre jordmorstilling på helsestasjonen for papirløse
- sikre at kommunen tar initiativ til hjemmebesøk av jordmor etter fødsel, uten at den fødende skal måtte be om det

Helserettigheter for papirløse migranter

Alle som oppholder seg i Norge, må ha rett til nødvendige helse- og omsorgstjenester, basert på helsefaglige vurderinger. Dessverre er det et lite mindretall i dag som ikke får

samme helsehjelp som oss andre. Det fører til store fysiske og psykiske lidelser for mennesker som lever blant oss. Alle kommuner i Norge har ansvar for å tilby nødvendige helsetjenester for alle mennesker som bor eller midlertidig oppholder seg i kommunene.

Senterpartiet vil:

- sikre papirløse migranter og tilreisende EØS-borgere rett og tilgang til nødvendig helsehjelp, medisiner og tannbehandling basert på helsefaglige vurderinger
- opprettholde kommunens økonomiske støtte til Helsesenteret for papirløse migranter

7. SOSIAL

Barnevern og trygg oppvekst

Et kompetent og ressurssterkt barnevern er en god investering. Det kan bistå foreldre med å ta vare på sine barn, skåne barn for en traumatisk oppvekst og spare skattebetalingene millioner i framtidige helse- og trygdeutgifter. Barnevernet er avhengig av at de får tilført nok ressurser til å følge opp barna og familiene på en god måte. Barnevernet må vernes for kutt i kommunale budsjetter. Barnevernet må ha god kulturell kompetanse for å sikre at behandlingen av barna og familiene er god.

Trygg oppvekst for barn legger fundamentet for resten av livet. Barn har rett gjennom internasjonale konvensjoner og lovverket til en oppvekst fri for vold og overgrep, og kommunen må samarbeide med andre offentlige aktører for å forebygge og avdekke vold og overgrep mot barn og sørge for omsorg for og oppfølging av barn som har vært utsatt for dette.

Senterpartiet vil:

- gi bedre hjelp til selvhjelp for foreldre
- sikre at tiltak i barnevernet blir utført av kommunen eller ideelle, private organisasjoner, og avslutte bruken av innleide private, kommersielle aktører i barnevernet
- sikre at barnevernet har god kulturell kompetanse, forståelse for den konteksten familien er i, og trygghet til å ta vanskelige samtaler
- sikre at tolker er kvalifiserte og uavhengige av familienes nettverk
- sikre helsehjelp til barn og unge i barnevernets omsorg og gi dette høy prioritet
- sikre barn informasjon om sine rettigheter og tilbud om hjelp samt medvirkning i utforming av dette
- utarbeide en helhetlig handlingsplan mot vold mot barn
- sikre bedre koordinering av informasjon om kommunale tiltak og virkemidler for oppfølging av barn utsatt for omsorgssvikt, vold og overgrep

Psykisk helse

Barne- og ungdomspsykiatrien trenger et løft. Etter pandemien ser vi at flere barn og unge har fått psykiske vansker. Det er viktig med tidlig innsats og lavterskeltilbud for unge som begynner å utvikle problem, og styrking av behandlingstilbudet. Unge som har bedt om å komme til utredning, må sikres oppfølging fra man har bedt om hjelp, til behandling starter, og de som blir avvist hos BUP, må få et annet behandlingstilbud.

Det er behov for flere døgnplasser innen

psykiatri for både voksne, barn og unge. Altfor mange avvises, og oppholdene er for korte for mange. Det vil også i framtida være behov for sengeplasser i psykisk helsevern på intermedieærposter og for langtidsbehandling. Mange av disse pasientene er så alvorlig syke at de ikke evner å ta vare på seg selv.

Lavterskeltmøteplasser for mennesker med psykiske lidelser er viktig forebygging og gir tilbud kommunen ikke kan stille opp med. Derfor er det viktig å støtte opp under frivillige organisasjoner som gir slike tilbud.

Senterpartiet vil:

- styrke det kommunale lavterskeltilbudet innen psykisk helse for unge, både det digitale tilbudet og samtaletilbud
- gi unge som venter på utredning i barne- og ungdomspsykiatrien (BUP), rett til oppfølging og behandling i påvente av utredning
- gi barn og unge som ikke får tilbud i BUP, rett til et lavterskeltilbud og oppfølging, enten fra kommunen eller fra frivillige organisasjoner innen feltet
- jobbe for å øke antallet døgnplasser i psykisk helsevern for både barn og unge, med mål om en dobling av antallet plasser
- styrke det akuttpsykiatriske tilbudet i Oslo
- satse videre på det tverrfaglige, oppsøkende arbeidet som gjøres av FACT-teamene
- støtte organisasjoner som har tilbud om lavterskelmøteplasser og -aktiviteter for mennesker med psykiske lidelser

Rusomsorg og -forebygging

Alle rusavhengige har rett til et verdig liv og den hjelpen de trenger. Det må være enkelt å få hjelp, og hjelpen må være tilgjengelig når den rusavhengige selv trenger den. Skal man lykkes, trengs raushet, tid, medmenneskelighet og respekt. Vi må ha gode behandlings- og rehabiliteringsopplegg uten avbrudd og lange ventelister mellom avrusning, behandling og oppfølging. Ideelle organisasjoner som driver rusomsorg i byen, er veldig viktige, og disse tilbudene må styrkes. Noen rusavhengige, særlig eldre som har levd med rus lenge, er så sterkt preget helsemessig når det gjelder både psykisk og somatisk helse, at de har behov for bemannede heldøgnsinstitusjoner med kompetent personale.

Rusforebygging handler om gode relasjoner,

både i familien og i samfunnet. Foreldre og foresatte spiller en viktig rolle når det gjelder unges holdning til rusbruk. Rus og psykiatri henger sammen; derfor er tidlig innsats og lavterskeltilbud viktig. Skolehelsetjenesten og helsestasjoner er viktige lavterskeltilbud til unge som gjør at problem kan avdekkes tidlig og tiltak settes i gang før vansker har vokst seg store.

Oppsøkende arbeid er viktig for forebygging, fordi de kjenner miljø og kan sette i verk tidlige forebyggende tiltak og avdekke bekymringsverdige utvikling.

Stortinget har vedtatt at det skal opprettes kommunale rådgivende enheter for personer som blir tatt for bruk og besittelse av narkotika. Senterpartiet mener disse må bli en tilrettelegger for god helse- og sosialfaglig oppfølging.

Senterpartiet vil:

- sikre at behandlingsinnsats innenfor spesialisthelsetjenesten blir fulgt opp av ettervern og tilbud om bolig, sysselsetting, skolegang og nettverksbyggende tiltak
- øke ressursbruken på lavterskeltiltak slik som feltpleiestasjoner eller andre lavterskelhelse-tilbud knyttet til dagsenter, varmestuer, sprøyterom og boligtilbud
- opprette et kommunalt pårørendesenter for pårørende til rusmisbrukere, med juridisk, medisinsk, sosialfaglig og psykologisk kompetanse
- sikre tilskuddene til Frelsesarmeens tilbud Jobben og Fyrlyset, Kirkens Bymisjon og Blå Kors
- stoppe nedleggingen av heldøgnsinstitusjoner for rusavhengige
- jobbe for at alle foreldre/foresatte for ungdomsskoleelever får tilbud om foreldrestøtteprogram om deres rolle som forebyggere
- øke kompetansen om rus i skolehelsetjenesten og helsestasjonene
- sikre at alle skoler har retningslinjer for å følge opp elever med pågående eller begynnende rusproblem
- innføre en oslostandard for oppfølging av unge som bruker rusmidler
- ha flere brukerrom for rusbrukere

8. EN GOD BY Å BLI ELDRE I

Eldreomsorgen i Oslo skal preges av kvalitet, kompetanse og medvirkning for mottakere av tjenesten og pårørende.

Folk i Oslo lever lenger og er friskere, og det er bra. Eldre er en sammensatt gruppe i ulik alder og med ulik bakgrunn, ulike interesser og ferdigheter, ulik kultur, ulikt bosted og forskjellige behov for bistand fra kommunen.

Mange klarer seg selv lenge og har kun begrenset behov for hjelp fra helse- og omsorgstjenesten, mens andre har større behov. Mange er aktive og har nettverk rundt seg, mens andre opplever ensomhet og inaktivitet. Med stigende alder forverres helsa, og hjelpebehovet øker. Da skal man være trygg på at fellesskapet stiller opp med den hjelpen man trenger, og som er tilpasset ens behov. Kommunens tjenester til eldre skal ha den enkeltes behov i fokus, ikke systemets behov. Tjenestene skal bidra til at folk kan leve gode liv så lenge som mulig.

Det forebyggende og helsefremmende arbeidet er avhengig av tidlig innsats for å utsette eller forhindre at det oppstår omsorgs- eller helsehjelpsbehov. Det har stor betydning for å øke livskvaliteten hos eldre. Frisklivssentraler og frivillige organisasjoner er viktige i dette arbeidet.

Mange eldre vil fortsette i jobb, selv om arbeidskapasiteten blir noe redusert. De som fortsatt har arbeidsevne og mulighet, bør kunne få fortsette å bruke sin kompetanse og erfaring, og Oslo som arbeidsgiver bør oppmuntre og tilrettelegge for det.

Medvirkning

Også eldre har en selvsagt rett til medbestemmelse og innflytelse både i eget liv og i samfunnet. Dessverre opplever mange å ikke bli hørt. Eldres erfaringer og behov må i større grad ivaretas, og eldre må tas med i medvirkningsprosesser, både kommunens eget eldre-råd og andre pensjonist-/seniororganisasjoner.

For at eldre skal ha innflytelse, må de også ha

tilgang til informasjon på lik linje med andre. Informasjon skal finnes lett tilgjengelig i trykket versjon på helse- og omsorgsinstitusjoner, legekontor, bibliotek og andre relevante steder. Eldre må også få hjelp til å utvikle digital kompetanse, slik at de også kan tilegne seg den informasjonen som er digitalt tilgjengelig, og bruke digitale tjenester.

Eldre og pårørende skal ha mer å si i utformingen av tjenestetilbudet de får. Det gjelder for eksempel i utmåling av antall timer bistand, behov for institusjonsplasser eller avlastning og lignende. Det skal ikke være bydelenes økonomi som avgjør om man får innvilget sykehjemsplass, men personens og de pårørendes behov.

Tilgjengelig by

For å leve et fritt og aktivt liv som eldre i Oslo er det viktig at man kan bevege seg enkelt rundt om i byen. Det betyr satsing på rosa busser, men også den ordinære kollektivtrafikken og TT-kort. Fortauene må være trygge; derfor er det viktig at rydding av snø og strøing holder fortauene trygge, at hull og skader i fortau og gater repareres raskt, og at fotgjengeroverganger er merket godt. Gatebelysning er også viktig for tryggheten. Innsatsen for universell utforming må styrkes, slik at byen er tilgjengelig for alle.

Kultur- og aktivitetstilbud i nærheten er viktig for at de skal være lett tilgjengelige for eldre som ikke har stor mobilitet. Derfor må det satses på den desentraliserte kulturen og aktivitetene i bydelene.

Digitalisering på Eldres vilkår

Eldre blir også stadig bedre til å ta i bruk digitale verktøy og hjelpemidler. Velferdsteknologi kan gjøre noen tjenester mer effektive og individuelt tilpasset og gjøre det enklere å bli boende hjemme lenger for noen. Samtidig som Oslo bør fortsette å satse på velferdstek-

nologi og digitale løsninger, må ikke det gå på bekostning av den menneskelige kontakten og oppfølgingen. For mange er også det å motta helse- og omsorgstjenester en viktig del av den daglige sosiale kontakten. I tillegg er mange usikre på bruk av teknologi og digitale løsninger og trenger å kunne velge noe annet. Kommunen må sammen med frivillige organisasjoner bidra til at eldre opparbeider seg digital kompetanse, slik at de er forberedt på å kunne bruke slike løsninger når de en dag trenger bistand fra kommunen som best løses digitalt.

Pårørende

Mange pårørende gjør en enorm innsats for sine og avlaster kommunen voldsomt. Pårørende som er godt informert om kommunens ulike tjenestetilbud, om tilstand og tilbud den de er pårørende for, har, gir trygghet både for dem selv og for brukeren. Kommunen må bistå pårørende med å lett kunne finne informasjon og ha kontaktpunkt i hjemmetjenesten/institusjon.

En aktiv hverdag på institusjon

Den siste tida i livet må være mer enn bare pleie og omsorg. Alle institusjoner skal tilby sosial stimulans og samvær. Alle eldre skal ha rett til å komme seg ut på tur og ut i friluft.

Ernæring og mat

Ingen i Oslo skal være underernært. Mange eldre som bor alene hjemme, spiser for lite, og det fører til underernæring. Det er ikke tilstrekkelig å bare få levert mat på bordet; det å spise er også en sosial aktivitet og samvær. Derfor må de ansatte kunne få mer tid til å være sammen med hjemmeboende eldre under måltid, og vi må støtte frivillige organisasjoner som for eksempel spisevennordningen.

På institusjoner er det viktig at mat og måltid også er en sosial aktivitet, at det lages mat på institusjoner, og at beboere som er i stand til det og ønsker det, kan bistå. Beboere som ønsker det, må også kunne få servert øl eller vin til maten.

Senterpartiet vil:

- sikre at Eldres medvirkning blir ivaretatt, både enkeltpersoner og organisasjoner
- styrke det sentrale eldrerådet i Oslo slik at det kan være et sterkt og relevant ombud for den eldre befolkningen i Oslo
- ruste det sentrale eldrerådet i Oslo til – i samarbeid med lokale eldreråd i Oslos bydeler – å kunne engasjere seg, gi juridisk hjelp og belyse og bekjempe overgrep mot eldre, som er et stort og skjult samfunnsproblem
- sørge for at eldre lett finner relevant informasjon om både kommunale tilbud og tjenester og tjenester fra frivillige lag og foreninger
- sørge for at eldre trygt og enkelt kan bevege seg i byen
- styrke det forebyggende helsearbeidet
- sikre et rikt tilbud av aktiviteter og kultur i bydelene som er lett tilgjengelig også for eldre
- utvikle digitale hjelpemidler og velferdsteknologi på Eldres premisser, og sørge for at det finnes alternativ
- sikre at kommunen bidrar til å styrke Eldres digitale kompetanse
- hjelpe pårørende med å skaffe seg oversikt over tilbudene og tjenestene i kommunen, slik at de kan føle seg trygge i den oppgaven de har påtatt seg
- sikre at eldre møter ansatte med rett faglig kompetanse og kulturell kompetanse
- satse på ernæring og gode matopplevelser for både hjemmeboende og beboere på institusjon

9. BARNEHAGE, SKOLE OG AKS

Senterpartiet vil legge til rette for at alle skal få en god og trygg oppvekst. Barna våre skal få god og bred læring gjennom hele oppveksten, både på skolen, i barnehagen og på fritida. Vi tror på forebygging og tidlig innsats for å forebygge, redusere og avhjelpe sosiale problem og forskjeller på individ-, gruppe- og samfunnsnivå. Sånn bygger vi mennesker rustet for livet.

Barnehage med glade barn

Barns lek gir stor positiv effekt for utviklingen av barnets mentale kapasitet. Også valgfrihet tilpasset det enkelte barns og foreldres behov

er viktig for at alle skal ha det best mulig. Derfor ønsker vi i Senterpartiet et bredt og mangfoldig tilbud av barnehager over hele byen i ulike størrelser og med ulik profil. Vi vil at du skal ha mulighet til å velge en barnehage nær deg. Både barnehagelærere og andre medarbeidere i barnehagen er viktige, og vi må ha krav til faglig kompetente ansatte.

Barn trenger gode og stabile vennemiljø, slik at de får trygge nettverk og bygger identitet og tilknytning til lokalmiljø. Derfor må planlegging av skolekretser og opptak til skole og barnehage i størst mulig grad ses i sammenheng.

Senterpartiet vil:

- utvide bruken av gratis kjernetid gradvis
- innføre fortløpende barnehageopptak
- utvide prøveprosjekt med arbeidstidsreduksjon ned til seks timer i barnehagesektoren – en sektor med høyt sykefravær
- styrke grunnbemanningen, styrke styrerressursen, sikre tilstrekkelig med vikarer og gi barn med særlige behov støtten de trenger
- redusere antall barnehager som driver på dispensasjon fra kravet om pedagogisk personale
- innføre krav om at 50 % av de ansatte skal være barnehagelærere og minimum 25 % skal være fagarbeidere
- utvide andelen ideelle barnehager, samvirke-/andelsbarnehager og kommunale barnehager på bekostning av kommersielle
- sikre alle barnehager tilstedeværende styrer
- sikre barnehagene flere kjøkkenassistenter
- sikre ansatte med samisk kompetanse i samisk barnehage økt lønn
- jobbe for en tillitsreform i barnehagen, der antall maler og standarder reduseres og erstattes med veiledere og hjelp til dem som trenger det

Aktivitetsskolen med meningsfylt innhold

Aktivitetsskolen (AKS) er for mange barn en

viktig sosialiseringarena. Senterpartiet ønsker nå å oppgradere tilbudet gratis deltids plass 1.-4. klasse til gratis heltids plass 1.-4. klasse.

Senterpartiet vil:

- jobbe for at kommunen tilbyr gratis heldagsplass i AKS på sikt
- øke finansieringen til mat på AKS, slik at alle barn her kan få god og næringsrik mat – aller helst lokalt dyrket og med kort fraktavstand
- øke antallet faglærte i AKS og sikre at lederne har formell pedagogisk eller barnefaglig kompetanse
- arbeide for at AKS tilbyr flere fysiske aktiviteter, gjerne i samarbeid med frivillige organisasjoner og idrettslag

Skole der alle er vinnere

Skolen er et naturlig møtested for hele lokalsamfunnet. Oslo Senterparti vil at skolen skal gi muligheter for den enkelte til å realisere sine evner gjennom kunnskap og ferdigheter. Skolen skal også være et sosialt og kulturelt «lim»

i lokalmiljøet. Skolegangen skal i tillegg til å gi faglig kunnskap inneholde en sosial og etisk opplæring. Oslo Senterparti ønsker også å ivareta norske barns sikkerhet, med særlig fokus på barn som ikke møter til planlagt undervisning som ved skolestart.

Senterpartiet vil:

- arbeide for trygge skoleveier til og fra alle skoler i Oslo
- innføre mer lek i barnetrinnet igjen
- gjøre bevegelse og uteaktiviteter attraktivt gjennom gode uteareal på alle skoler
- tilrettelegge for at alle skoleelever skal være svømmedyktige etter 4. trinn
- sikre ressurser til praktiske fag i skolen som kunst og håndverk og mat og helse
- legge til rette for god undervisning om mental helse
- opprettholde sidemålsundervisningen i osloskolen
- tilby morsmålsundervisning til alle som ikke har norsk som morsmål, og ikke bare til dem som ikke behersker norsk
- ha bedre tilbud innen tegnspråk
- trappe opp arbeidet med universell utforming av skolebygg
- øke antallet dysleksivennlige skoler
- sikre at spesialundervisning/-opplæring ikke gis av ufaglærte assistenter, men pedagogisk kvalifisert personale
- bedre skolebibliotektilbudet og bedre samarbeidet mellom skolebibliotekene og de kommunale bibliotekene

- styrke pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT)
- øke fokuset på elever med lærevansker, uavhengig av diagnose
- bygge et lag rundt eleven, blant annet ved å sikre at alle osloskoler har sosialfaglig rådgiver, spesialpedagogisk rådgiver og tilfredsstillende helsesykepleierdekning
- ha raskere oppfølging av barn som ikke møter til skolestart, gjennom samarbeid mellom barnehage, skole, barnevern, politi og UD
- legge til rette for samarbeid mellom hjem og skole ved å få i stand barnepass ved foreldremøter og aktiv bruk av tolker
- sikre barn i skolealder mulighet til å lære seg å fiske, for eksempel i Nordmarka i samarbeid med frivillige organisasjoner
- gå inn for en alternativ inntaksmodell i videregående skole i Oslo som ikke kun er karakterbasert
- redusere antall elever per årsverk, da Oslo er fylket med flest elever per årsverk
- innføre en tillitsreform i osloskolen og fjerne system som bygger på new public management – med mål om at lærere, pedagogisk personell og ledere ved skolen skal kunne ta flere avgjørelser selv
- ha faste ansettelse i skolen
- ha langsiktig mål om arbeidstidsreduksjon med full lønnskompensasjon for lærere

Vi trenger flere praktikere

Senterpartiet vil styrke yrkesfagene. Elevene må ha god kjennskap til hvilke muligheter yrkesfagene gir for utdanning og jobb. Senterpartiet mener det trengs en oppgradering av utstyr og bygg for yrkesfag, for å sikre at elevene får en utdanning med oppdatert utstyr og materiell. Alle elever skal ha rett på læringplass, og kommunen må selv øke antallet lærlinger i egen virksomhet.

Noen elever trenger en mer praktisk rettet utdanning enn andre, der man i større grad

kan veksle mellom skolegang og å være ute i utdanning på en arbeidsplass. Senterpartiet mener flere elever må få tilbud om praksisbrevordning, og vil at det skal utvides til flere fag, og at det skal opprettes flere plasser.

Oslo har en enorm tilstrømning av elektrikere, rørleggere og snekkere med mer fra andre steder og land. Å utdanne disse selv vil kunne medføre at fagarbeiderne har tettere tilknytning til og dermed også verdifull lokalkunnskap om arbeidsstedet.

Senterpartiet vil:

- sikre tilfredsstillende utstyr på de yrkesfaglige studieprogrammene i osloskolen
- kartlegge om opplæringen er relevant for arbeidslivets behov for kompetanse
- dimensjonere yrkesfaglige utdanningsprogram etter behov for faglært kompetanse
- styrke innsatsen for flere læreplasser på utdanningsprogram hvor det er et økt behov for faglært kompetanse, også i kommunale virksomheter
- øke tilskuddet for osloelevs læreplasser, slik at de får like vilkår som elever fra Akershus

- opprette flere praksisbrevplasser og tilby slik utdanning innen flere fag enn i dag
- satse på tradisjonelle, men utdøende yrkesfag som smedfaget
- styrke karriereveiledningstjenesten i videregående skole, slik at elevene møter veiledere som har oppdatert kompetanse om det lokale næringslivets behov, og særlig styrke kunnskapen om fagskoleutdanningene
- legge opp til et forenklet løp for skoleelever som strever med det allmennfaglige innholdet
- sørge for bedre kjønnsfordeling i enkelte yrkesløp der dette er en utfordring

10. ARBEID OG NÆRINGSUTVIKLING

Oslo Senterparti vil legge til rette for at næringslivet er inkluderende. Det må opprettes flere plasser for lærlinger og gis praksisplasser til mennesker som av ulike grunner ikke kan stå i full jobb. Kommunen skal i samarbeid med arbeidslivets organisasjoner og frivillig sektor skape et stadig mer humant arbeidsliv.

Vi vil legge til rette for flere grønne arbeidsplasser i små og mellomstore bedrifter basert på gjenbruk, reparasjon og redusert forbruk. Senterpartiet vil verne om tradisjonsrike, lokale nøkkelbedrifter som den brune puben i nabolaget, nærbutikken og den uavhengige restauranten på hjørnet.

Både offentlige tjenester og private bedrifter vil ha stort behov for arbeidskraft i årene framover. Hvis flere som i dag står utenfor arbeidslivet, kommer i jobb, vil det gi stor gevinst både for samfunnet og for den enkelte. Arbeidsplassen har en viktig sosial funksjon ved å utvide bekjentskapskretsen og skaffe nye venner. Vi vet at mange opplever å bli diskriminert på arbeidsmarkedet på grunn av etnisitet eller funksjonsnedsettelse. Oslo kommune kan spille en viktig rolle i å endre holdninger og øke kunnskapen om gevinsten av mer mangfold i arbeidslivet. Senterpartiet vil jobbe for et inkluderende arbeidsliv.

Kommunen som arbeidsgiver

Senterpartiet vil:

- arbeide systematisk for at deltidsansatte i kommunale virksomheter tilbys hele stillinger, blant annet gjennom samarbeid mellom ulike etater
- sørge for at Oslo kommune som en av landets største arbeidsgivere tar et særskilt ansvar for likestilling og motarbeider diskriminering
- tilby ansatte i Oslo kommune som ønsker å starte egen bedrift, ett års ulønnet permisjon for å satse, og tilby besteforeldre som jobber for kommunen, ulønnet permisjon for å hjelpe med barnebarna
- arbeide for redusert bruk av new public management-metodikk i kommunens virksomheter kutte ned antall styremedlemmer og toppledere i kommunale foretak og selskap der kommunen er eier, i absolutte tall
- ha en kommunal likelønnsrett
- redusere seminarbudsjettene til ledere og mellomledere i kommunen for å styrke velferdsbudsjettene (julebord o.l.) til ansatte på gulvet
- sørge for at Oslo kommune legger til rette for heltidsstillinger for dem som ønsker det, med heltid som en rett og deltid som en mulighet
- sette av særskilte midler for å få arbeidstakere i Oslo kommune til å stå lenger i arbeid, for eksempel gjennom tilrettelagt arbeidstid og tilpassede eller nye arbeidsoppgaver utvide ordningen med kommunale vikarpooler og gi like gode vilkår for dem som jobber i kommunale vikarpooler, som for ansatte med fast arbeidssted
- motarbeide sosial dumping i kommunale virksomheter

Senterpartiet vil:

- opprette et insentivprogram i samarbeid med økonomer for kommunens ansatte for å redusere tidstyver og unødvendige arbeidsoppgaver og kutte dramatisk i skjemaveldet
- styrke kommunens egen rekrutteringsordning for personer med funksjonsnedsettelse
- tilby flere sommer- og heltidsjobber til elever og studenter innenfor alle Oslo kommunes virksomheter
- øke grunnbemanningen innen helse, eldreomsorg og oppvekst
- sikre flere kvalifiserte ansatte med minoritetsbakgrunn i ledende stillinger i kommunen

Seriøst arbeidsliv

Senterpartiet vil:

- stille krav om tarifflønn, regulert arbeidstid og faste ansettelser ved offentlige kontrakter og motvirke sosial dumping gjennom prinsippet om solidaransvar for kommunen som byggherre
- følge og styrke seriositetsbestemmelsene for bygg og anlegg
- ikke kun legge avgjørende vekt på pris i anbud, men også vektlegge andre kriterier som for eksempel kvalitet, seriositet, evne til å levere til gitt pris, selskapslikviditet og klima
- belønne bedrifter som jobber aktivt for en mangfoldig og inkluderende arbeidsplass, blant annet gjennom å ansette folk med innvandrerbakgrunn og nedsatt funksjonsevne
- motarbeide arbeidslivskriminalitet og støtte opp om tiltak som sikrer et seriøst og organisert arbeidsliv
- unngå å bruke konsulentfirma og privat næringsliv til oppgaver som kan gjøres av kommunalt ansatte
- sette av ressurser til å kontrollere at aktører som har fått anbud, følger opp vilkårene i konkurransegrunnlaget (for eksempel timer som skal være utført av lærlinger)
- ha jobb fra dag én for ungdommer som slutter å gå på skolen
- utvide satsingen på jobber for ungdommer hele året

Ansvarlig næringsutvikling

Senterpartiet vil

- si nei til søndagsåpne butikker dersom det blir opp til kommune eller fylke
- ha et ambisiøst mål om flere lærlingplasser i kommunale tjenester, offentlige anskaffelser og i Oslo totalt sett
- etablere møteplasser mellom næringslivet, politikere og administrasjon for i samarbeid å løse felles utfordringer

Senterpartiet vil:

- promotere bruk av samvirke, spesielt innenfor delingsøkonomi og arbeidsintensiv næring
- kreve åpenhet om skatt og eierskap ved land-for-land-rapportering og oversikt over eiere for alle som deltar i offentlige anbudprosesser
- bruke Oslo kommunes omfattende eierskap til å stille krav og dreie sine virksomheter over i bærekraftig retning gjennom en gjennomarbeidet ESG-strategi (ESG: Environmental, Social & Governance)
- sikre at Oslo legger vekt på FN's bærekraftsmål ved valg av leverandør både for innkjøp av varer og i tjenesteanbud
- prioritere bruk av lokal mat, drikke og alkohol der det lar seg gjøre
- gå i dialog med Vinmonopolet i Oslo for at de skal selge flere lokalproduserte varer
- styrke og utvide arbeidet med urbant landbruk, både kommersielt og på fritidsbasis

Gründerskap, turisme og næringsliv**Senterpartiet vil**

- redusere det kommunale skjemaveldet og ha raskere og mindre byråkratisk saksbehandling for næringsdrivende
- sørge for tilstrekkelig med parkeringsplasser for næringslivet
- leie ut egnede kommunale lokaler til under markedspris til småbedrifter ved oppstart
- ha næringskonsulenter i bydelene som skal gi gründere og andre små selvstendig næringsdrivende praktiske råd og støtte
- sørge for et tettere samarbeid mellom skoler og næringsliv
- legge til rette for eksportbedrifter, for eksempel ved å ha kommunale ressurspersoner som støtte, tilrettelegge eksportbegivenheter eller støtte kunnskapsdeling om eksport og handelsregelverk for bedrifter
- delta i internasjonalt samarbeid av relevans for næringsliv
- legge til rette for og profilere Oslo for internasjonale investeringer og etableringer
- øke investeringen til profilering av kulturbyen Oslo og bedre tilrettelegging av Oslo som en turistkommune

3* ESG: Environmental, Social & Governance – en investeringsmetode for en mer etisk og klimavennlig aktivportefølje.

Digital strategi**Senterpartiet vil**

- jobbe for at Oslo kommune oppretter et eget aksjeselskap, gjerne i samarbeid med private, for salg av digitale løsninger utviklet av kommunen til byer eller andre offentlige instanser utenfor Norges grenser
- sikre at kommunen gjør eksisterende offentlige data mer tilgjengelige for innovasjonsformål, forutsatt at kommunen og brukerne kompenseres, og der data som er generert for kommunen, tilfaller kommunen
- sørge for at Oslo kommune har egne vilkår for dataavtaler, som IKT-leverandører
- sikre at kommunen i langt større grad skaffer til veie data fra egen virksomhet som i dag ikke samles inn, og gjør dem tilgjengelig for næringsutvikling og innovasjon gitt at kommunen og brukerne kompenseres
- sørge for at Oslo kommunes digitale strategi har som mål å ha åpen kode og åpne løsninger, slik at man ikke bindes for mye til én leverandør eller én utviklingsvei
- jobbe for at Oslo kommune i minst mulig grad bruker plattformer eller servere der offentlig kommunikasjon og data eies av kommersielle selskap
- sikre at Oslo kommune har en offensiv strategi for etterlevelse av GDPR og Schrems-dommene
- jobbe for at hele kommunen tar i bruk innovative offentlige anskaffelser og derigjennom etterspør løsninger som fyller krav til kvalitet og effektivitet, i stedet for å spesifisere selve løsningene
- jobbe for at Oslo kommune samarbeider med næringslivet i innovasjonsprosjekt og utvikling av kommunens digitale verktøy og kompetanse
- åpne opp kommunens innovasjonsprosjekt og fysiske områder for næringslivet, slik at det blir etablert testarenaer for ny teknologi og nye brukersnitt
- promotere bruken av teknologiske løsninger som ivaretar personvern eller gir bedre samfunnsmessig verdi
- utrede hvordan bruk av internasjonale private selskaps programvarer i osloskolen, helsetjenesten og andre offentlige tjenester påvirker hvem som har makt over viktige data i den videre samfunnsutviklingen

11. KLIMA OG MILJØ – ET GRØNNERE OSLO

Oslo skal være en ledende by internasjonalt i arbeidet med å gjøre byer mer klima- og miljøvennlige. Oslo skal være en miljøvennlig by som tar hensyn til menneskene som bor og lever her. Luftkvaliteten må bli enda bedre, vi skal redusere svevestøvet, og vi skal ta vare på arts mangfoldet og matjorda.

Vår grønne profil er unik fordi den sikrer både menneskene, arts mangfoldet, matjorda og klimaet. Det gjør vår politikk mer bærekraftig og framtidsrettet. Vi har ingen matjord å miste om vi skal nå nasjonale mål om å øke matproduksjonen.

Det skal være enkelt å velge miljøvennlig. Vi vil ta vare på grøntområdene våre og ha lokal forvaltning av parkene.

Reduksjon av klimagassutslipp må hele tiden være på dagsordenen, og vi vil ta de nødvendige grepene for at Oslo skal være et forbilde for andre byer både i Norge og internasjonalt når det gjelder miljø- og klimavennlige løsninger.

Også Oslofjorden er en viktig del av byen vår. Det er en forutsetning for forsyning av sjømat og badevann at vi får rensert opp de miljøgiftige forholdene nitrogenforurensning nå gir. Oslo bør starte et interkommunalt samarbeid, slik at miljømålene etter vannforskriften kan nås innen 2027. Målene kan nås ved opprustning og nitrogenrensing i avløpssektoren.

Senterpartiet vil:

- prioritere oppbygging av grøntareal framfor asfaltering der det er mulig
- sikre bytrærne og unngå at utbyggere kan felle trær før planer sendes inn
- opprettholde og styrke det biologiske mangfoldet gjennom å plante vekster for pollinerende insekter i Slottsparken, på taket på rådhuset og i resten av Oslo
- stanse nedbygging av grøntareal og matjord i byen
- innføre arealregnskap som også regner inn tap av «vanlig» natur, som Bredtvet skogen
- frede kolonihagene og fornye avtalen deres med kommunen og legge til rette for å utvide eksisterende eller anlegge nye kolonihager
- støtte utskifting av gamle vedovner med nye, rentbrennende ovner
- kartlegge arts mangfoldet i Oslo og jobbe for å bevare truede arter
- sikre elvedalenes funksjon som korridorer for biologisk mangfold gjennom vern, restaurering, åpning av lukkede vassdrag og tilstrekkelig brede kantsoner langs vassdragene
- bevare og beskytte marka
- reversere at Østmarka skal bli nasjonalpark, for å bevare muligheten for rekreasjon

- gjennomføre effektive tiltak på land som bidrar til forbedring av fjordens økosystem, derunder tiltak som håndterer overvann og bedre rensing av kloakk, alene og i samarbeid med nabokommuner og -fylker
- følge opp FNs og Norges mål om klimakutt og naturmangfold lokalt
- prioritere søppelplukking/rensing i havner og langs strandsonen

Klima

Klimakrisen er her allerede, og 1,5-gradersmålet er sannsynligvis allerede tapt. Konsekvensene er åpenbare, blant annet i form av hetebølger, skogbranner og ekstremvær. Dette gir klimapolitikken to dimensjoner, tiltak for å begrense ytterligere oppvarming og tiltak for å

begrense konsekvensene.

Ifølge FNs klimapanel er den mest effektive og lønnsomme metoden å kutte klimagassutslipp på å kutte utslipp fra bygg. Dette bør derfor være et fokusområde for Oslo.

Senterpartiet vil

- øke støtten til tiltak som reduserer energiforbruk, og som bidrar til bruk av mer miljøvennlig energi i boliger
- øke omfanget av solcellepanel på tak samt forenkle prosessen for å sette opp
- fortsette å være et jordnært og klimavennlig parti, blant annet ved å erstatte hvert tre som felles, med minst ett nytt – helst en del frukttrær
- gjøre Oslo til en pådriver for internasjonalt samarbeid der det kan være felles løsninger på klima- og miljøproblem
- gjøre alle kommunale bygg til lavenergibygg eller bedre og alle nye bygg til plusshus
- bruke Oslo kommunes innkjøperkraft til å fremme grønne, innovative løsninger på en bedre måte enn i dag
- gjøre den kommunale bilparken utslippsfri i løpet av valgperioden
- stille krav om sirkulære løsninger, som reparasjon og gjenbruk framfor kjøp av nytt, ved alle kommunale anskaffelser og byggeprosjekt
- støtte ideelle aktører som fordeler mat som ellers ville blitt kastet
- kommunalisere Oslos fjernvarmeselskap og tilby fjernvarme med karbonfangst og -lagring til en billig, fast pris for så mange som mulig for å spare strøm og klima

12. SAMFERDSEL – GRØNN MOBILITET FOR ALLE

Målet med Senterpartiets samferdselspolitikk er god og grønn mobilitet for alle. Da må vi ta vare på samferdselsinfrastrukturen, prioritere de riktige utbyggingsprosjektene og forme transporttilbudet slik at mennesker og varer kommer fram på en effektiv og trygg måte over hele byen. I tillegg må vi utnytte potensialet i den digitale mobiliteten, slik at vi unngår unødvendig transport.

Oslo er en kompakt by. Det er et godt utgangspunkt for at flere kan gå og sykle. Oslo må formes på en måte som gjør det enkelt og attraktivt å gå i hverdagen. Å sykle er en av de mest effektive måtene å bevege seg i byen på, og det må være trygt å sykle og lett å finne et sted å parkere og låse sykkel. Utbygging må skje i tett samarbeid med bydelene. Kollektivtransporten er kjernen i Oslos transport. Den skal være universelt utformet med god tilgjengelighet for alle, ha et billettsystem som er fleksibelt og rimelig, og være utslippsfri. Kollektivtilbudet må styrkes i ytre by, og det må være gode forbindelser på tvers av byen.

Flere av dem som kjører bil, bør velge elbil eller bildelingsløsninger der bilparken er nullutslippsbiler. Det må være enkelt å lade hjemme og på gateladingsplasser.

Gåing og sykling

Senterpartiet vil

- forby parkering og kjøring av elsparkesykler på fortau og gangveier
- innføre en null hull-visjon for gangareal, det vil si ingen hull på gangfelt og gangveier
- vaske og feie alle Oslos gater oftere
- prioritere rydding av is, snø, grus og løv på areal for gående og syklende

Mange vil fremdeles være avhengige av bilen, uten å ha råd til å bytte til en elbil. Høye bomtakster har en sosial slagside Senterpartiet ikke stiller seg bak. Sosiale hensyn må vektlegges tyngre ved utforming av takstsystemet, og bomplassering må være rettferdig. I tillegg må staten finansiere mer av store kollektivsatsinger i osloområdet.

Senterpartiet mener at flere gater og områder kan gjøres mer attraktive gjennom grøntareal, møteplasser og redusert biltrafikk. Dette må gjøres i nært samarbeid med bydelene, lokalt næringsliv og beboere. Nyttetransport og nødetater må sikres effektiv tilgang til områdene, og muligheten for dør-til-dør-transport må ivaretas for dem som har behov for det.

Drosje er en del av Oslos kollektivtransport. Det må være et tilstrekkelig antall drosjeholdeplasser, og det må være enkel tilgang til egne lade-plasser for drosjer. Den lokale løyvepolitikken og det nasjonale frislippet i drosjenæringen har ført til dårligere arbeidsvilkår for sjåførene og utrygghet for sårbare grupper som er avhengige av drosje i hverdagen.

- ha tydelig merking av fotgjengeroverganger, belysning, fartsreducerende tiltak og informasjonskampanjer om hvordan ulike trafikantgrupper bør forholde seg til hverandre
- forbedre skilting av ruter, stier og snarveier
- bedre framkommeligheten for gående og syklende gjennom god byplanlegging i dialog med lokalt næringsliv og de folkevalgte i bydelene, der også universell utforming av gangareal blir vektlagt
- prioritere bygging av sykkelinfrastruktur på særlig ulykkesutsatte og uoversiktlige steder, som i sentrum ved Jernbanetorget, Aker brygge, Carl Berner og Dronning Eufemias gate, i Maridalen og Sørkedalen og i andre områder bydelsutvalgene prioriterer
- sørge for flere trygge sykkelparkeringsplasser i sentrum og ved trafikknutepunkt, også tilpasset lastesykler
- etablere låsbare skap til lading av elsykkelbatteri på offentlige steder
- skrå ned fortauskanter ved alle naturlige overganger og krysningspunkter for syklende gi støtte til borettslag/sameier og bedrifter som ønsker å etablere trygg sykkelparkering

Kollektiv

Senterpartiet vil

- avslutte dagens anbudsregime innen kollektivtransport, i samarbeid med fagforeningene
- styrke innsatsen for universell utforming og personlig hjelp for reisende med assistansebehov, slik at kollektivtransporten er tilgjengelig for alle
- sikre at månedskort koster 600 kroner, og at billettprisene ellers skal oppmuntre til bruk av kollektivtransport som alternativ til privatbil
- sørge for at billettsystemet tar hensyn til personer som ikke er fortrolige med digitale plattformer
- la familierabatten gjelde hele uka, også i rushtida
- styrke kollektivtilbudet i ytre by med flere avganger
- ha flere avganger på tvers av byen som ikke må gå via sentrum
- gjøre Oslos kollektivtransport fossilfri i 2028
- igangsette bygging av trikk langs ring 2 innen utgangen av 2025
- forlenge trikken i Trondheimsveien
- styrke tilbudet om natta både i helger og på ukedager
- prioritere ny sentrumstunnel
- involvere innbyggere og folkevalgte i bydelene ved endring av kollektivinfrastrukturen og kollektivtraseer
- gå i dialog med statlige myndigheter og lokalbefolkningen og BU i Gamle Oslo om mulige alternativer for Brynsbakken-utbyggingen som tar hensyn til den historiske bebyggelsen på Hylla, lokalmiljøet og behovet for redusert støy

- styrke kollektivtransporten rundt studiestedene og studentbyene i byen, også om natta på hverdager
- redusere antallet drosjeløyver for å øke lønnsomheten for dem som kjører drosje i Oslo som et yrke og ikke en biinntekt
- arbeide aktivt for å redusere sosial dumping i transport- og logistikkyrker generelt og for drosjesjåfører spesielt
- gjenopprette holdeplasser for drosjer
- sørge for etablering av lading på drosjeholdeplasser og egen hurtiglading for å gjøre overgangen til nullutslippsdrosjer gjennomførbar

Bompenger

Senterpartiet vil

- sikre at bompengene ikke økes, og at bomtakstene har en sosial profil og tar hensyn til innbyggere og næringsliv som er avhengig av bil
- sørge for at det lønner seg å bruke nullutslippskjøretøy for både person- og varetransport
- endre bomplasseringene slik at de tar hensyn til sosial og geografisk rettferdighet og behovet for levende lokalsamfunn

Veitransport

Senterpartiet vil

- jobbe for å stoppe/ redusere utvidelsen av E18 Vestkorridoren til fordel for kollektiv
- prioritere å ruste opp kommunale veier
- realisere Fossumdiagonalen – og først stemme for miljøgate i Trondheimsveien dersom Fossumdiagonalen lar seg realisere
- prioritere bygging av Manglerudtunnelen, lokk over E6 Oslo øst og Røa-tunnel
- evaluere Bilfritt byliv og sørge for at omlegging av gater til bilfrie gater faktisk har kommet lokalmiljøet og næringslivet til gode
- lytte mer til berørte aktører som utrykningstjenestene og folk med nedsatt bevegelighet om konsekvensene av stenging av veier
- søke om at Oslo blir en del av den nasjonale ordningen for tilrettelagt transport for personer med særlige behov, og endre TT-kortet slik at det kan brukes i hele landet med en pris som tilsvarer samme strekning med kollektiv

Elektrisk mobilitet

Senterpartiet vil

- fjerne timebegrensning på lading av elbiler og gå over til betaling per kWh
- etablere ladere etter analyse av behov
- gi ladere tydelig informasjon om bruk, prising og ladeeffekt og brukervennlige betalingsløsninger
- stille krav om at bildelingsselskap skal ha nullutslippsbiler, og krav om at selskapene som får disponere kommunal grunn til parkering, skal etablere ladere på parkeringsplassene
- legge til rette for påfyllingsstasjoner for alternative lav- og nullutslippsdrivstoff for vare- og tungtransport
- samarbeide med private aktører for etablering av lading på gateplan, på P-plasser og i parkeringshus
- opprettholde støtteordning for etablering av ladeinfrastruktur i borettslag og sameier, med enkel og ubyråkratisk søknads- og saksbehandlingsprosess
- videreføre støtteordning for hjemmelading for næringsdrivende
- begrense hastighet på elsparkesykler automatisk i gågater, parker og lignende
- bruke geofencing for å regulere strengere hvor elsparkesykler skal kunne parkeres

Parkering

Senterpartiet vil

- la bydelsutvalgene bestemme om det skal innføres beboerparkering i sin bydel eller ikke, og i hvilke områder
- sørge for at beboerparkering ikke koster mer enn 2000 kr i året, og at det skal være mulig å betale for kvartals- og halvårstillatelse
- etablere flere parkeringsplasser i soner der det har blitt solgt vesentlig flere beboerparkeringstillatelser enn det finnes parkeringsplasser
- gjennomføre en analyse av konsekvensene av fjerning av parkeringsplasser og vurdere å reetablere parkeringsplasser som har blitt fjernet
- øke antallet HC-parkeringer
- etablere flere MC-parkingsplasser
- sørge for tilstrekkelig parkeringsdekning for offentlige tjenester og næringsdrivende
- ha gratisparkering på innfartsparkeringer for å få flere til å ikke ta bilen inn til byen
- erstatte parkeringsplasser gitt til bildelingsselskap med nye offentlig tilgjengelige parkeringsplasser – særlig ladeplasser

Havn, skipstrafikk og småbåter

Senterpartiet vil

- ha fortgang i etablering av landstrøm i havnene og innføre utslippsforbud for skip som ligger til havn
- prioritere de beste seiletidene inn til Oslo for de skipene som har lavest utslipp
- miljødifferensiere havneavgiften for å premiere skipene med lavest utslipp
- vurdere maksgrense for anløp av cruiseskip i Oslo havn per dag
- stille krav til den kommersielle skipstrafikken i Oslo om nullutslipp så snart den teknologiske utviklingen ligger til rette for det
- håndheve maksfarten i Oslo for store skip strengt
- prioritere opprydding av forsøpling i Oslos havner
- si nei til flytting av utenlandsfergene til Sydhavna/Kongshavn
- ta vare på fritidsbåtmiljøet i Oslo
- ikke fjerne båtplasser til fordel for kommersielle formål og utbyggingsprosjekt i Oslo
- legge til rette for at det fremdeles skal være opplagsplasser for båter i Oslo ved fjorden
- etablere flere tømesteder for båtseptik i Oslo
- kartlegge mulighetene for å tilrettelegge for lading for elbåter – sammen med båtforeningene – og innføre støtteordning for etablering av ladeinfrastruktur

13. KJØNNS- OG SEKSUALITETSMANGFOLD

25. juni 2022 var en mørk dag for Oslos historie, da skeive folk ble skutt og drept mens de feiret pride på et av Oslos skeive utesteder. Dagen etter ble vondt verre ved at en sårt tiltrengt politisk og sosial markering, en grunnlovsfestet rett, ble avlyst. Daglig blir skeive utsatt for trakassering eller overgrep. Senterpartiet skal stå som den største forsvaren av Grunnloven, universelle menneskerettigheter og grunnleggende trygghet for innbyggerne.

Senterpartiet arbeider for et samfunn der alle mennesker kan utvikle seg i frihet og trygghet. Alle mennesker har rett til å leve et åpent, fritt liv og ha en hverdag uten diskriminering. Uavhengig av seksuell orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk skal Oslo være en god og trygg by å bo i. Oslo er Norges skeive hovedstad. Oslo skal aktivt jobbe for å være en inkluderende kommune og bidra til å spre kunnskap. Gjennom aktivt, målrettet arbeid for å implementere rettigheter og å sørge for at alle virksomheter i Oslo setter likestilling og

inkludering høyt, sørger vi for at enda flere får bedre liv.

Senterpartiet mener kommunen må opprettholde støtten til skeive organisasjoner, som skaper møteplasser og bidrar til kunnskap og rettighetsarbeid.

Senterpartiet vil ha et særlig fokus på eldre skeive. Mange opplever ensomhet i alderdommen, og det er viktig at det finnes møteplasser i bydelene, slik som Regnbuetreff på Grünerløkka. Eldre som blir avhengige av kommunale tjenester, skal vite at de trygt fremdeles kan være åpne om at de er en del av en skeiv minoritet – de skal ikke måtte gå tilbake i skapet.

Oslo og Norge har kommet langt i vårt likestillings- og rettighetsarbeid; det er derfor viktig at vi stiller oss solidarisk med LHBT+-personer i andre land og byer som har en helt annen situasjon enn vår. Vi må bruke våre internasjonale kontakter og arenaer til å løfte LHBT+-saker.

Oslo Senterparti vil

- støtte frivillige organisasjoner på LHBT+-feltet
- bekjempe hatkriminalitet og jobbe for likestilling og inkludering av LHBT+-personer i alle deler av samfunnet
- styrke Oslos internasjonale stemme for universelle menneskerettigheter
- styrke arbeidet med skeive minoriteter
- ha en mer åpen, inkluderende og mangfoldig seksualundervisning
- sikre et verdig helsetilbud for skeive
- prioritere tiltak for å oppdage og motvirke dårlig psykisk helse blant unge LHBT+-personer
- sørge for at eldre som blir avhengige av kommunale hjelpe- og omsorgstjenester, ikke må gå inn i skapet igjen, men blir ivaretatt av personale med god kunnskap om LHBT+-spørsmål

Oslo Senterparti vil

- legge til rette for møteplasser i bydelene for eldre skeive
- legge til rette for flere møteplasser for unge LHBT+-personer uavhengig av funksjonsevne, i hele byen og særlig ytre by
- styrke arbeidet mot hatkriminalitet mot LHBT+-personer
- implementere og forsterke handlingsplanen «Stolt og fri», rapportere for tiltak og gjøre handlingsplanen kjent og lett tilgjengelig for alle relevante virksomheter i kommunen og for offentligheten
- gjøre handlingsplanen for seksuell og reprodktiv helse kjent og lett tilgjengelig for alle relevante virksomheter i kommunen og for offentligheten
- oppfordre alle kommunale virksomheter i Oslo til å markere pride og andre synlighetsdager og gjøre det kjent at virksomheten jobber for kunnskap og åpenhet gjennom bruk av regnbueflagg, selvsagt med frivillig deltakelse for de ansatte
- gå i dialog med politiet om trygghetstiltak i tilknytning til skeive møteplasser, både permanente tiltak og midlertidige tiltak for eksempel i tilknytning til pride

Nær folk i hele Oslo

Senterpartiet
Oslo

Nær folk i hele Oslo